

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

Ilham Əliyev

SƏS

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 074 (5305) 28 aprel 2017-ci il. "Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı. Qiyməti 40 qəpik

Azərbaycanda multikulturalizm və tolerantlıq yeni dövrünü yaşayır

Səh 2

İlham Əliyev: "Humanizm, əməkdaşlıq, multikulturalizm Azərbaycan cəmiyyəti və dövlətinin mahiyyətindədir, ənənədə həmişə mövcud olub"

3

Əli Əhmədov:
"Azərbaycanda neft sektorundan sonra ən böyük sərmayə tikinti sektoruna qoyulub"

3

Siyavuş Novruzov: "AŞ PA-nın Türkiyə ilə bağlı qərarı siyasi qərəzdir"

13

Azərbaycan diasporu Strasburqda Türkiyəyə dəstək aksiyası keçirib

28 aprel 2017-ci il

Azərbaycanda multikulturalizm və tolerantlıq yeni dövrünü yaşayır

İlham Əliyev: "Humanizm, əməkdaşlıq, multikulturalizm Azərbaycan cəmiyyəti və dövlətinin mahiyyətindədir, ənənədə həmişə mövcud olub"

Minilliklər boyu Böyük İpək Yolu üzərində Şərqlə Qərbin qovuşduğu yerləşən Azərbaycan bu gün müasir dövrün global çağırışlarına cavab və dəstək verən ölkə olaraq, dünya dövlətləri və beynəlxalq təşkilatlarla uğurlu əməkdaşlıq imkanlarına malikdir.

Azərbaycanda bütün sahələrdə kənd təsərrüfatında, kosmik sənayedə, hərbi sənayedə, səhiyyədə, təhsildə və s. əldə olunan uğurları, eləcə də, beynəlxalq səviyyədə qurduğu münasibətləri, davamlı inkişafı Azərbaycanın dünyada etibarlı tərəfdaş kimi tanınmasına səbəb olub. Bu uğurlarla bərabər, bu gün ölkəmiz müxtəlif beynəlxalq tədbirlərin keçirildiyi məkana çevrildiyini də vurğulamalıyıq. Bütün beynəlxalq tədbirlərin təşkilatçı Azərbaycan dövlətinin sülhsevər olduğunu və multikulturalizm siyasətini bir daha dünya ictimaiyyətinə təqdim edir.

Öz kökünə və ənənələrinə sadıq olan Azərbaycan başqa xalqların da dilinə, mədəniyyətinə böyük həssaslıqla, hörmətlə, qayğıkeşliklə yanaşır və bu gün də bu ənənəni davam etməkdədir. Azərbaycan Prezidentinin Sərəncamı ilə 2016-cı ilin "Multikulturalizm İli" elan edilməsi ölkəmizdə multikulturalizmin dövlət siyasəti olduğunun daha bir göstəricisi oldu. Müasir dövrümüzdə dünyada gedən çox açınacaqlı və faciəli prosesləri izləyərkən, görürük ki, Azərbaycan, həqiqətən də, multikultural bir dövlətdir. Müasir dünyada münaqişələrin və gərginlik ocaqlarının artdığı bir zamanda ölkəmiz dünya xalqlarına tolerant, multikultural dövlət olaraq nümunəyə çevrilib. Multikulturalizm müxtəlif xalqların dini-millət hüquqlarının, dilinin, dininin qorunması və birgə dinc yanaşı yaşamasıdır. Demokratiyanın da əsas əlaməti hər bir insanın milli, dini və insani hüquqlarının qorunmasıdır.

Azərbaycan müstəqillik illərində dövlət dini azlıqların hüquqlarının qorunması və təminatı sahəsində çox mühüm və ciddi addımlar atıb. Azərbaycanda müxtəlif dini mənsubiyyətə malik insanlar cəmiyyətimizin ayrılmaz tərkib hissəsi olaraq dövlətin diqqət, qayğı və himayəsini eyni dərəcədə üzvlərində hiss edirlər. Bu gün ölkəmizdə bütün millətlərin və dinlərin nümayəndələri tam qarşılıqlı anlaşma, milli həmrəylik şəraitində yaşamaları üçün bütün şərait yaradılib.

MULTIKULTURALİZM VƏ TOLERANTLIQ CƏHALƏTİN, İRQÇILİYİN VƏ KSENOFOBİYANIN SÜQUTUDUR

Qoca Şərqlin qapısı sayılan məkanda üç səmavi dinin - yəhudilik, xristianlıq və islamın, eləcə də, müxtəlif inancların qarşılıqlı hörmət şəraitində yaşaması diqqətin ölkəmizə cəm olmasına gətirib çıxarır. Tarixi ənənələrin, müasir zamanda isə müvafiq qanunvericiliyin və məqsədyönlü dövlət siyasətinin göstəricisi olan tolerant mühitin

mültikultural dəyərləri insanları dinindən, irqindən asılı olmayaraq insanlığa xidmətə, bəşəri və dünyəvi dəyərlərə hörmətlə yaşamağa səsəyir. Sosial bir hadisə olan multikulturalizm və tolerantlıq həm də cəhalətin, irqçiliyin, ksenofobiyanın süqutu, nəticə etibarilə cəmiyyətdə əmin-amanlıq, bəşəriyyətdə isə sülh deməkdir. Beləliklə, müxtəlif siyasi, iqtisadi və coğrafi şəraitlərdə yaşayan xalqların ədalətə çıxışı, məhz ilk növbədə, çoxmədəniyyətliliyin təmin edilməsindən asılıdır. Çünki multikulturalizmin olması cəmiyyətdə bərabərliyin, demokratiyanın, tərəqqinin, sosial rifahın, başqa sözlə, ədalətin bərqərar olunması deməkdir. Azərbaycan ərazisində məscidlərin, pravoslav, katolik, gürcü-pravoslav kilsəsi, sinaqoq və digər ibadət yerləri fəaliyyətdədirsə, demək, bu, artıq mühitin mövcudluğuna tam əsaslanır.

MİLLİ DƏYƏRLƏRƏ QARŞILIQLI HÖRMƏT VƏ EHTİRAM AZƏRBAYCAN VƏ ALMAN XALQLARININ MƏDƏNİ ƏLAQƏLƏRİNİ SƏCİYYƏLƏNDİRƏN BAŞLICA CƏHƏTDİR

Azərbaycanda yüzillər boyu bərqərar olmuş tolerantlıq mühiti XIX əsrin əvvəllərində ölkəmizə köçürüldükləri ilk vaxtlardan alman mühacirlərinin yerli əhali ilə qısa müddətdə dərindən ünsiyyət qurması üçün əlverişli zəmin

yaratması da fikirlərimizə sübutdur. Almanların Azərbaycana ilk kütləvi köçü isə 1819-cu ilə təsadüf edir. XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəlində Azərbaycanda yaşayan almanların əksəriyyəti protestantlığa etiqad edirdilər. Ölkəmizdə protestant kilsəsi 1857-ci ildə, məhz Helenendorfda (Göygöl ərazisində) tikilib. Sonralar Gədəbəy, Şamaxı, Bakı, Şəmkir ərazisində də alman lüteran kilsələri tikilərək, istifadəyə verildi. Almanların Azərbaycana yerləşdirilməsindən sonra əlli il ərzində Gəncə ətrafında iki, Şəmkirdə üç, Tovuzda bir, Ağstafada üç alman yaşayış məntəqəsi salındı və alman ailələrinin sayı 3400-ü ötüb keçdi. Hazırda Şəmkir, Ağstafa, Xaçmaz, Göygöl və digər bölgələrdə çoxlu sayda alman abidələri qeydiyyatla alınıb və dövlət tərəfindən qorunur.

Almanlar məskunlaşdıqları və qaynayıb-qarıxdıqları bu yerləri İkinci Dünya müharibəsi dövründə tərk etmək məcburiyyətində qalsalar da, onların özlərindən sonra qoyub-getdikləri tarixi-mədəni irsi Azərbaycan xalqı multikultural təbiətinə sadıqlıq nümayiş etdirərək, lazımınca qoruyub-saxlayıb. Azərbaycan xalqının tarixi və mədəniyyətində dərin iz qoymuş bu hadisənin UNESCO-nun "2016-2017-ci illər üçün görkəmli şəxslərin və əlamətdar hadisələrin yubileyləri proqramı"na daxil edilməsi təqdirəlayiqdir.

Bildiyimiz kimi, 2017-ci ildə Cənubi Qafqaz regionunda alman məskənlərinin salınmasının 200 illiyi tamam olur. Bununla bağlı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Cənubi Qafqaz regionunda alman məskənlərinin salınmasının 200 illiyi haqqında Sərəncamı, bir daha onu göstərir ki, bir-birinin milli dəyərlərinə qarşılıqlı hörmət və ehtiram Azərbaycan və alman xalqlarının mədəni əlaqələrini səciyyələndirən başlıca cəhətdir. Azərbaycan xalqı digər xalqlara qarşı həmişə tolerantlıq göstərmiş və bu gün də bu ənənəni qorunub-saxlanılır. Dünyada terror, ksenofobiya və irqçiliklə bağlı münaqişələr baş verdiyi halda, birgə yanaşı yaşamaq haqqında təsəvvürlər, məhz Odlar Diyarında genişlənir.

camı, bir daha onu göstərir ki, bir-birinin milli dəyərlərinə qarşılıqlı hörmət və ehtiram Azərbaycan və alman xalqlarının mədəni əlaqələrini səciyyələndirən başlıca cəhətdir. Azərbaycan xalqı digər xalqlara qarşı həmişə tolerantlıq göstərmiş və bu gün də bu ənənəni qorunub-saxlanılır. Dünyada terror, ksenofobiya və irqçiliklə bağlı münaqişələr baş verdiyi halda, birgə yanaşı yaşamaq haqqında təsəvvürlər, məhz Odlar Diyarında genişlənir.

DÜNYADA BAŞ VERƏN NEQATİV HADİSƏLƏR FONUNDA AZƏRBAYCAN DİGƏR ÖLKƏLƏRİN NÜMUNƏ GÖTÜRƏCƏYİ MÜSBƏT BİR MODEL DİR

Həqiqətən də, Azərbaycanda tolerantlıq, multikultural dəyərlər tamamilə fərqlidir. Məsələn, Azərbaycan ərazisində olan Nic qəsəbəsində Qədim Qafqaz Albaniyasının tayfalarından olan udi tayfalarının nəsiləri yaşayır, həm də burada Azərbaycanda böyük çoxluğun etiqad elədiyi islamdan fərqli bir dinə-xristianlığa inanırlar. Fərqli etnik və dini mənsubiyyətin bir arada mövcudluğu multikultural Azərbaycanın izahə ehtiyacı olmayan həqiqətlərindəndir. İvanovka isə 1847-ci ildə çar hakimiyyəti dövründə Qafqaza köçürülmüş rusların xələflərinin yaşadığı və Azərbaycanda yeganə kolxoz olan kənddir. İvanovka özünəməxsus rus mentalığı, rus ruhunun hakim olduğu məkandır. 150 ildən artıq bir zaman ərzində Azərbaycan ərazisində rusların öz milli adət-ənənələrinin, mahnılarını, həyat tərzinin, məişətini qoruyub-saxlaması təəccüb doğursa da, Azərbaycan həqiqətləri bunu göstərir. Bu, ölkəmizdə dövlət səviyyəsində həyata keçirilən multikulturalizm siyasətidir və Azərbaycan torpağında yaşayan, qorunub gələcəyə ötürülən rus mənəvi irsinə olan hörmət və etiramın bir nümunəsidir.

Uzun illərdir ki, Ermənistan Azərbaycan ərazisini işğal edib, milyonlarla dinc insanı öz yurdundan didərgin salıb-mədəniyyət abidələrimizi dağıdıb. Buna baxmayaraq, Azərbaycan sülhsevər siyasətini davam etdirir. Humanizm, mədəniyyət, tolerantlıq və dialoq vasitəsinə üstünlük verir. Bu, bir daha Azərbaycanın humanizmə, qarşılıqlı əməkdaşlığa, tolerantlığa, mədəniyyətlər və dinlər arasında real dialoqa töhfələr verdiyini ehtiva etmiş olur. "Humanizm, əməkdaşlıq, multikulturalizm Azərbaycan cəmiyyəti və dövlətinin mahiyyətindədir, ənənədə həmişə mövcud olub" - deyən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkə reallıqlarına əsaslanır.

Azərbaycan öz milli dəyərlərinə sadıq bir dövlətdir. Bunun nəticəsidir ki, müasir dövrümüzdə ölkəmizdə multikulturalizm və tolerantlıq yeni dövrünü yaşayır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Əli Əhmədov: "Azərbaycanda neft sektorundan sonra ən böyük sərmayə tikinti sektoruna qoyulub"

Azərbaycan Respublikasında əmək münasibətlərinin tənzimlənməsinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamına uyğun olaraq, əmək münasibətlərinin təkmilləşdirilməsi və koordinasiya komissiyası yaradılıb. Komissiyanın qarşısında qoyulan mühüm vəzifələrdən biri də qeyri-rəsmi məşğulluğun aradan qaldırılmasıdır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri aprelin 27-də əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi və koordinasiya komissiyasının tikinti sektorunda fəaliyyət göstərən şirkətlərin nümayəndələri ilə görüşündə Baş nazirin müavini Əli Əhmədov səsləndirib.

Qeyd olunub ki, komissiya tərəfindən iqtisadi-işgüzar fəallığın artırılmasına dəstək verilməsi, işçilərin sosial müdafiəsinin daha da yaxşılaşdırılması ilə bağlı müvafiq qurumlar qarşısında vəzifələr qoyulub. Son 10-12 ildə ölkə iqtisadiyyatının möhtəşəm inkişaf illərini yaşadığını vurğulayan Baş nazirin müavini qeyd edib ki, bu dövr ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatı 3,5 dəfə artıb, inkişaf templəri və dinamikası ilə dünya miqyasında ən yüksək göstəricilərə nail olub.

"Bu illər ərzində respublika möcüzə sayıla biləcək iqtisadi yüksəlişini qoruyaraq saxlayıb. Nəticədə dövlətin qarşısında duran sosial vəzifələrin uğurla yerinə yetirilməsi üçün çox etibarlı bir baza yaradılıb. Belə ki, həmin müddətdə Azərbaycanda təqaüdlər, əməkhaqları, dövlət tərəfindən ödənilən müavinətlər 3-4 dəfə artıb. On il ərzində maaşlar və təqaüdlər sahəsində bu qədər artımın təmin edilməsi asan deyil və sadə göstəricilər sayılmamalıdır".

Əli Əhmədov bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkədə çoxlu sayda iş yerləri açılıb və həmin müddət ərzində onların sayı 1,5 milyondan artıq olub. Təkcə ötən il respublikada 190 min yeni iş yeri açılıb və bu proses davam edir.

Son 10 ildə yoxsulluq səviyyəsinin aşağı salınması sahəsində Azərbaycan dünya səviyyəsində yüksək göstəriciyə nail olub. Yoxsulluq səviyyəsi 49 faizdən 5 faizədək azalıb. İş yerlərinin açılması, işsizlik səviyyəsinin aşağı salınması sahəsində də xeyli işlər görüldü və hazırda onun səviyyəsi 6 faizdən də aşağıdır. Bunların hər biri böyük, dünya üçün nümunə ola biləcək göstəricilərdir.

Baş nazirin müavini çıxışında Azərbaycanda neft sektorundan sonra ən böyük sərmayənin tikinti sektoruna qoyulduğunu deyib. Belə ki, 2016-cı ildə dövlət tərəfindən ayrılan 15 milyard manatın 11,4 milyardı məhz tikinti sektorunun payına düşüb və bu da hökumətin sözügedən sahənin inkişafına böyük önəm verdiyinin bariz nümunəsidir. "Azərbaycanda güclü tikinti şirkətləri mövcuddur və onlar həm ölkədə, həm də xaricdə fəaliyyət göstərirlər. Ötən il 1 milyon 670 min kvadratmetr sahədə tikinti işləri aparılıb. Buraya xəstəxanalar, uşaq bağçaları, ticarət obyektləri daxildir", - deyə Ə.Əhmədov vurğulayıb. Baş nazirin müavini onu da diqqətə çatdırıb ki, inşaat sektorunun inkişafı əmək bazarına da müsbət təsir göstərir və tikinti sahəsində 343 min nəfər işlə təmin olunub.

Qeyd olunub ki, Azərbaycanın bugünkü dinamik və modern inkişafı, mövcud iqtisadi göstəriciləri, müasir siması ilə qürur duymamaq mümkün deyil. Bu gün ölkəmizdə hər bir insanın rahat yaşaması, əmək fəaliyyəti göstərməsi, mənəvi inkişafı və rifahı üçün bütün şərait yaradılıb. Dövlətin həyata keçirdiyi siyasətdə bundan yüksək mənə və məzmun ola bilməz. İnsan dövlət və cəmiyyət üçün ən böyük dəyərdir və bu dəyərin ehtiyaclarının ödənilməsi ona layiqli yaşamaq və işləmək şəraitinin təmin edilməsi dövlətin ali vəzifəsidir və Azərbaycan dövləti bu vəzifəni uğurla həyata keçirir. Görüşdə əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümov, Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov və bir sıra tikinti şirkətlərinin rəhbərləri iştirak ediblər.

Siyavuş Novruzov: "AŞ PA-nın Türkiyə ilə bağlı qərarı siyasi qərəzdir"

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞ PA) Türkiyə ilə bağlı monitorinqi bərpa etmək qərarı faktlara əsaslanmır, bu qərar ancaq siyasi qərəzdir. Bunu Trend-ə Yeni Azərbaycan Partiyası İcra katibinin müavini, Milli Məclisin deputatı Siyavuş Novruzov deyib.

S.Novruzov bildirib ki, hər hansı ölkədə daxili məsələlər ancaq xalqın iradəsi ilə həll olunur: "Yeni xalq səs verir, hakimiyyəti formalaşdırır. Türkiyədə də bu yaxınlarda ədalətli referendum keçirildi və az səs fərqi ilə məsələ öz həllini tapdı. Dünyanın hər yerində belə hadisələr olur. Məsələn, Böyük Britaniyanın Avropa İttifaqından çıxması ilə bağlı keçirilən səsvermədə də səs fərqi bir o qədər çox deyildi".

Deputat vurğulayıb ki, Türkiyə 1950-ci illərdən Avropa İttifaqı ilə əməkdaşlıq edir və bu İttifaqa üzv olmaq istəyir: "50 ildən artıqdır ki, Türkiyənin qarşısına müxtəlif şərtlər qoyurlar. Nəzər salsaq görərik ki, bəzi keçmiş sovet ölkələri, Şərqi Avropa ölkələri heç bir şərtsiz, bir neçə il ərzində Avropa İttifaqına qəbul edildilər. Amma Türkiyəni Avropa İttifaqına qəbul etmirlər. Təbii ki, bu qərəzlidir".

S.Novruzov əlavə edib ki, Türkiyə ən böyük və güclü müsəlman dövlətlərindən biridir. Türkiyəyə qarşı qərəzli addımların bir səbəbi də onun İslam dövləti olmasıdır.

Qeyd edək ki, AŞ PA-da böyük əksəriyyət Türkiyənin Avropa Şurası qarşısında öhdəliklərinin monitorinqi proseduruna qaytarılmasına səs verib. Qətnamədə deyilir ki, Assambleya Türkiyədəki hadisələrin monitorinqini möhkəmləndirmək və fəallaşdırmaq niyyətindədir.

Dövlət Sərhəd Xidməti ilə Türkiyənin Jandarma Qüvvələri arasında əlaqələrin səviyyəsi yüksək qiymətləndirilib

Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) rəisi - Sərhəd Qoşunlarının Komandanı, general-polkovnik Elçin Quliyev aprelin 27-də DSX Aparatında Türkiyə Respublikası Jandarma Baş Komandanı, ordu generalı Yaşar Gülerin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

DSX-nin mətbuat mərkəzindən AZƏRTAC-a bildirlər ki, görüşdə ölkələrimiz arasında bütün sahələrdə əlaqələrin inkişafı xüsusi vurğulanıb, Dövlət Sərhəd Xidməti ilə Türkiyə Jandarma Qüvvələri arasında ikitərəfli əlaqələrin vəziyyəti yüksək qiymətləndirilib, əməkdaşlığın perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Söhbət zamanı Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədlərindəki mövcud əməliyyat şəraiti, sərhəd təhlükəsizliyinə olan təhdidlər, o cümlədən dövlət sərhədlərinin bir hissəsinin Ermənistanın işğalı altında qalması və bu ərazilərdən qeyri-qanuni məqsədlərlə istifadə hallarının davam etdirilməsi qeyd edilib. Bununla yanaşı, qeyri-leqal miqrasiya, qaçaqmalçılıq, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi və digər transsərhəd cinayətkarlığı ilə mübarizədə həyata keçirilən tədbirlər, sərhəd mühafizə sisteminin gücləndirilməsi, maddi-texniki bazanın təkmilləşdirilməsi üzrə görülmüş işlər və əldə olunmuş nailiyyətlər barədə məlumat verilib. Tərəflər arasında sərhəd təhlükəsizliyinin möhkəmləndirilməsi məqsədilə qarşılıqlı təcrübə və məlumat mübadiləsinin aparılması, əməkdaşlığın genişləndirilməsi və digər maraq doğuran məsələlər barəsində fikir mübadiləsi aparılıb. Görüş dostluq və qarşılıqlı anlaşma şəraitində keçib.

AŞPA-nın siyasi təzyiq alətinə çevrilməsi acınacaqlı vəziyyətə gətirib çıxaracaq

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) Türkiyə ilə bağlı monitorinqi bərpa etmək qərarı ədalətsizdir və qərəzlidir. Bu qərar təşkilatda islamofob meyillərin üstünlük təşkil etdiyini, müsəlman ölkələrinə qarşı ikili standartlar siyasətinin yeni dalğasının başladığını göstərir.

Bu fikirləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Zahid Oruc söyləyib. Deputat AŞPA-nın monitorinqlərinin müxtəlif dairələrin mənafeyinə xidmət etdiyini, müstəqil dövlətlərə təzyiq göstərmək və onların milli maraqlarına zərbə vurmaq, daxili işlərinə müdaxilə etmək məqsədi güdüyünü söyləyib. O, Azərbaycanın da zaman-zaman belə ədalətsizliklərlə, ikili standartlarla üzləşdiyini vurğulayıb.

Z.Oruc qeyd edib ki, bu qərarın qəbul edilməsi Türkiyənin demokratik nailiyyətlərini, uzun illər ərzində keçirdiyi yolu, regional təhlükəsizliyin təminatına verdiyi töhfələri heçə saymaq deməkdir. Avropa Şurasının missiyası ondan ibarətdir ki, böyük bir qitə arealında dövlətlər arasında sülhü, əməkdaşlığı təşviq, eyni zamanda, daxildə islahatlar prosesinə kömək etsin, hüquqi cəhətdən vahid bir ailənin yaradılmasına təsir göstərsin. Bu qurum heç bir halda məhkəmə təsisatı deyil və onun müəyyən dairələrin əlində siyasi təzyiq alətinə çevrilməsi çox acınacaqlı vəziyyətə gətirib çıxaracaq.

Deputat bildirib ki, Türkiyə bu şəkildə məhkəməyə çəkilməz. Əksinə, bu ölkə beynəlxalq birlik tərəfindən ən yüksək yardımlara layiq görülməlidir. Çünki bu gün Yaxın Şərqdə sabitliyin təmini, miqrantlarla bağlı problemin həlli istiqamətində Türkiyənin gördüyü işlər göz qabağındadır. Söz yox ki, Türkiyənin getdikcə güclənməsi, onun əldə etdiyi uğurlar bir çoxlarını narahat edir. Buna görə də bu ölkə ilə bağlı belə cılız maneələr yaradılır. Amma bu cəhdlər əbəsdür. Türkiyənin daxili işlərinə qarışmaq, kənardan idarəçilik şərtləri dikte etmək yolverilməzdir. Bununla heç bir nəticəyə nail olmaq mümkün deyil.

28 aprel 2017-ci il

Azərbaycan oftalmologiyasını dünyada tanıtdıran **BÖYÜK ALİM**

Bu gün akademik, oftalmoloq-alim, böyük ziyalı Zərifə xanım Əliyevanın doğum günüdür

Azərbaycan qadını çoxəsrlik mənəvi-əxlaqi dəyərləri, milli adət-ənənələrimizin qoruyucusu, dünya sivilizasiyasına töhfəsini verən varlıq kimi bu dəyərlərin içində ən ülvü sevgiyə layiq olub. Bir qadın ətrafında nə qədər məsuliyyət cəmləşib: ana, bacı, həyat yoldaşı, Vətən keşiyində duran elmi və zəkali ziyalı. Bu gün doğum gününü qeyd etdiyimiz dünya oftalmologiya elminin tanınmış simalarından olan Zərifə xanım Əliyevanın keçdiyi şərəfli, zəngin həyat yolunda tədqiqatçı, həkim, alim və ana ömrü cəmlənib. Qaranlıq, ümitsüz dünyalara şəfa verən Zərifə xanım Əliyeva qəlb dünyasının işığı və elmi zəkası ilə bu işlərə imza atıb. Elmi kəşfləri və axtarışları nəticəsində, Azərbaycan səhiyyəsinin dünyaya nüfuz etməsinə nail olub. Bu baxımdan, Onun fitri istedadı malik novator alim, pak və nadir bir insan kimi yaşadığı dərin, mənalı ömrü, keçdiyi şərəfli həyat yolu hər bir Azərbaycan vətəndaşı, hər bir alim, həkim üçün həyat, mənəviyyat dərsi, kamillik və müdriklik məktəbidir.

Zərifə xanım Əliyevanın həyat fəlsəfəsi hər kəsə belli nümunəvi bir yoldur. Onun olduqca zəngin və çoxşaxəli həyat yolu bir çox istiqamətlərdə özünü büruzə verir. Həyat yoluna nəzər saldıqda, bitib-tükənməyən arzulara doğru yol açan ömrün gözəlliyi diqqəti cəlb edir. Bir ana, tədqiqatçı, həkim, alim və ömürlərə sığınmayan bənzərsiz şəxsiyyət ömrü. Bu keyfiyyətlər və dəyərlər, məhz şəxsiyyət olaraq, ziyalının ömrünə işıq saçmışdır. Zərifə xanım incə, zərif duyğuların vəhdətində Azərbaycan xanımına məxsus olan çalardı bir ömrünü yazılı salnamələrdə əks etdirdi. Onun ömür işığında qaranlıq dünyalara şəfa verildi.

SƏRHƏDLƏRİ İLƏ TANINAN DÜNYAMIZI YARATDIĞI ƏSƏRLƏRİ, ELMİ KƏŞFLƏRİ VƏ AXTARIŞLARIN NƏTİCƏSİ BİRLƏŞDİRDİ

Zərifə xanım Əliyeva... Duyğulu, düşüncəli, fərqli bir dünyası ilə zamanla əqidəsini bir vaxtda cəmləşdirib, həyat fəlsəfəsinin silinməyən izlərini özü də hiss etmədən gərgin axtarışları, zəhməti, elmi və biliyi ilə bu aləmə həkk etdi. Bu ömrün yazılmış səhifələrində Zərifə xanımın portretini sezməmək mümkün deyildi. Qəlb dünyasının işığı Onun Azərbaycan məkanında tanınmasına gətirib çıxardı. Sonralar bunun coğrafi məkanı daha da genişləndi. Sərhədləri ilə tanınan dünyamızı yaratdığı əsərləri, elmi kəşfləri və axtarışların nəticəsi birləşdirdi. Beynəlxalq aləmdə cəm olunaraq, bir araya gələn alimlərin müzakirə obyektinə çevrilən elmi nailiyyətləri Azərbaycan səhiyyəsinin dünyaya nüfuz etməsinə gətirib çıxardı.

Zərifə xanım Əliyevanın zəngin elmi irsi, oftalmologiyanın müxtəlif sahələri üzrə apardığı tədqiqatlar, qazandığı nailiyyətlər, yaratdığı fundamental əsərlər Azərbaycan tibb elminin parlaq səhifəsidir. Tərcümeyi-halından oxuyuruq: 1923-cü il 28 aprelində Naxçıvan Respublikasının Şərur rayonunun Şahtaxtı kəndində dün-

yaya gəlmiş, 1942-ci ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun Müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olmuş, 1947-ci ildə həmin institutu bitirmişdir. Sonralar Moskvada Mərkəzi Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda oftalmologiya üzrə ixtisasartırma kursunu keçmişdir. Elmi-tədqiqatlara sonsuz marağı Onu Azərbaycan Göz Xəstəlikləri Elmi-Tədqiqat İnstitutuna gətirib çıxarmış və orada həkim-ordinator kimi işə başlamışdır.

ZƏRİFƏ XANIM DÜNYADA, İLK DƏFƏ OLARAQ, GÖRMƏ ORQANININ PEŞƏ PATOLOGİYASINI ARAŞDIRAN ELMİ- TƏDQIQAT LABORATORİYASI YARADIB

Zərifə xanım Əliyevanın aspiranturanı bitirib elmi əməkdaş kimi fəaliyyət göstərdiyi illərdə respublikanı traxoma xəstəliyi ağuşuna almışdı. O vaxtlar bu xəstəliyə qarşı təsirli müalicə üsullarının olmasına görə, onunla mübarizə təkə oftalmologiya elmi üçün deyil, bütövlükdə, ölkənin səhiyyəsi üçün mühüm əhəmiyyət daşıyırdı. Belə bir dövrdə Zərifə xanım traxoma xəstəliyinə qarşı aparılan müalicəvi və profilaktik tədbirlərin keçirilməsində fəal iştirak edirdi. O, respublikada traxoma xəstəliyinin daha çox yayıldığı rayonlara gedir, həkim-oftalmoloqlara mühazirələr oxuyur və əhali arasında maariflənmə işi aparırdı.

Görkəmli alim 15 monoqrafiyanın, 200 qədər elmi məqalənin, məruzə, metodik vəsaitlərdən ibarət elmi irsi bu gün də

Azərbaycan oftalmologiyasını dünya səviyyəsində tanıdan akademik Zərifə xanım Əliyeva təbəbətə öz dəst-xətti olan novator bir alim idi. O, elmi-pedaqoji fəaliyyətində təkə çoxşaxəli elmi-tədqiqat işləri aparmaqla kifayətlənməmiş, yüksək ixtisaslı gənc alim kadrların yetişdirilməsinə və oftalmoloq-həkimlərin ixtisaslarının artırılması işinə də xüsusi diqqət yetirmişdir.

ZƏRİFƏ XANIM AZƏRBAYCAN XALQINA MƏXSUS, MİLLİ-MƏNƏVİ, ƏXLAQİ DƏYƏRLƏRİ ÖZÜNDƏ CƏMLƏŞDİRMİŞ ANA İDİ

Zərifə Əliyeva Ümummilli Lider Heydər Əliyevin həyat yoldaşıdır. O, respublikaya rəhbərlik edən, dünya siyasətində öz dəst-xəttinə seçilən, Ulu Öndərin yaratdığı böyük siyasi məktəbin layiqli və uğurlu davamçısına çevrilən Prezident İlham Əliyevin anasıdır. Şübhəsiz ki, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyi dövründə əldə etdiyi nailiyyətlərdə, əhali arasında və eləcə də, beynəlxalq arenada özünə layiqli yer tutmasında, Ümummilli Liderlə yanaşı, Zərifə xanım Əliyeva şəxsiyyətinin də böyük xidmətləri olmuşdur. Vaxtilə bu fikri Ulu Öndər Heydər Əliyev Özü də qeyd etmişdir. Bu, Zərifə xanımın ailədə, evdə roluna verilən yüksək insani qiymət idi. O, həm də ömür-gün yoldaşının bütün çətin məqamlarda Onunla birgə addımladığını, Vətənə layiq övladlar bəxş etməklə, Onun əvəzolunmaz xidmətlərini cəmiyyətə, insanlara bəyan etmək istəyirdi. Zaman öz sözünü dedi. Möhtərəm İlham Əliyev xalqın böyük əksəriyyətinin səsini qazanaraq, Azərbaycan Prezidenti seçildi, valideynlərinin etimadını doğrultdu, eyni zamanda, insanların və regionun Liderinə çevrildi.

Qıbtə ediləcək bir tale yaşamışdı, təkə alimliyi, həkimliyi ilə yox, dövlət xadiminin qızı, dövlət xadiminin ömür-gün yoldaşı kimi... Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan qadınları haqqında deyirdi: "Azərbaycan qadını mərd, sədaqətli, qeyrətli-namuslu qadındır. Mən dünyanın çox yerini gəzmişəm, dünya qadınlarını görmüşəm, fikrim belədi ki, Azərbaycan qadını bütün dünyadakı qadınlardan gözəldir".

Bəli, həqiqətən də, Azərbaycan qadınları dünyada yaxşı nə varsa ona layiqdir. Zərifə xanım Azərbaycan xalqına məxsus, milli-mənəvi, əxlaqi dəyərləri özündə cəmləşdirmiş bir ana idi. O, həmişə yüksək səviyyədə qayğıkeşliyi və mehribanlığı ilə başqalarından fərqlənirdi. Qayğılar içərisində olan Zərifə xanımın gözəl övladlar yetişdirməsi və ictimai fəaliyyəti bu gün də örnək olacaq bir fəaliyyətdir. O, əməli işin xoş təəssüratları ilə hamının qəlbində daim örnək olaraq yaşayır və yaşayacaqdır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Zərifə xanım Əliyeva milli oftalmologiyamızın inkişafı üçün çox işlər görmüşdür. Onun arzularından biri də yeni oftalmoloji kompleksin yaradılması olmuşdur. Onun təşəbbüsündən sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə həmin kompleksin tikintisinə başlanılmış və istəyi müasir dövrümüzdə gerçəkləşmişdir.

Əli Əhmədov: "Tikinti sektorunda qeyri-rəsmi məşğulluq aradan qaldırılacaq"

Yaxın vaxtlarda tikinti sahəsində qeyri-rəsmi şəkildə məşğulluğa cəlb edilən işçilərlə əlaqədar ciddi layihə hazırlanacaq. Bu barədə Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Əli Əhmədov jurnalistlərə açıqlamasında məlumat verib. Bildirib ki, ölkədə əmək münasibətlərinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər nəzərdə tutulur. Bununla əlaqədar xüsusi komissiya yaradılır. Bu komissiyanın qarşısında qoyulan əsas vəzifələrdən biri də qeyri-rəsmi şəkildə məşğulluğa cəlb edilən insanların məşğul işçilər statusuna qaldırılmasıdır.

Baş nazirin sözlərinə görə, qeyri-rəsmi məşğulluq özünü daha çox tikinti sektorunda göstərir. Bugünkü görüş zamanı həmin məsələ ətrafında fikir mübadiləsi aparıldı. Yaxın zamanlarda bununla bağlı layihə hazırlanacaq və qeyri-rəsmi məşğulluq aradan qaldırılacaq.

Ə.Əhmədov qeyd edib ki, qeyri-rəsmi məşğulluq faktiki olaraq işçilərin bir sıra öhdəlikləri yerinə yetirməkdən yayınmasına gətirib çıxarır. Onlar vergilərdən, sosial ödənişlərdən yayınırlar. "İnanıram ki, tikinti sektorunda çalışan şirkət rəhbərləri ilə bugünkü görüşümüz müsbət nəticə verəcək. Biz gözleyirik ki, bütün işçilər əmək münasibətlərini rəsmiləşdirərək qeydiyyatdan keçəcəklər", - deyərək Baş nazirin müavini vurğulayıb.

Mübariz Qurbanlı: "Azərbaycan toleranlığa və multikultural dəyərlərə görə dünyada nümunə ola biləcək ölkələrdən biridir"

Finlandiyada səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının millətlərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə Dövlət müşaviri Kamal Abdullayevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti bu ölkənin Təhsil və Mədəniyyət Nazirliyinin mədəniyyət məsələləri üzrə nazir müavini xanım Zabrina Holmström ilə görüşüb.

Azərbaycan nümayəndə heyətinə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadə, Rus Pravoslav Kilsəsinin Bakı və Azərbaycan Yeparxiyasının arxiyepiskopu Aleksandr İşeyin, Roma Katolik Kilsəsinin Azərbaycandakı apostol prefekturasının ordinarisi Vladimir Fekete, Azərbaycan Dağ yəhudiləri dini icmasının rəhbəri Milix Yevdayev, Milli Məclisin deputatı Cavanşir Paşazadə və Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktoru Azad Məmmədov daxildir.

Zabrina Holmström bu görüşün ölkələrimiz üçün səmərəli olacağına inandığını deyib. O, Finlandiyanın mədəniyyət sahəsində siyasəti, bölüşdürüldüyü dəyərlər və həyata keçirdiyi işlər barədə qonaqlara ətraflı məlumat verib. Finlandiya rəsmisi irqçilik və terrorizm məsələləri kimi çağırışların bu gün dünyanın ən böyük problemləri olduğunu qeyd edib. Buna baxmayaraq, Finlandiyada fərqli dinlərin təmsilçilərinin dövlət tərəfindən dəstəkləndiyini bildiren nazir müavini bu gün xalqlar arasında mədəni əlaqələrin, dinlərarası dialoqun müxtəlif problemlərin həlli üçün açar rolunu oynadığını vurğulayıb. O, bu baxımdan görüşün iki ölkə arasında müvafiq sahədə fikir mübadiləsi aparılması üçün əhəmiyyətli olduğunu diqqətə çatdırıb.

Dövlət müşaviri Kamal Abdullayev bu səfərin dünyanın bir çox yerlərində terror aktlarının baş verdiyi bir zamanda reallaşdığını vurğulayaraq bu kimi halları pisləyib. Dünya ölkələrinin gələcəkdə belə hadisələrin qarşısını almaq üçün birgə iş aparmalı olduğunu deyən Kamal Abdullayev dini dözümlülüyün və toleranlığın bu iş üçün vacibliyini qeyd edib. Helsinkidə keçiriləcək "Multikulturalizm və dinlərarası toleranlıq: Azərbaycanın təcrübəsi və onun Avropa üçün əhəmiyyəti" mövzusunda konfransın məqsədi barədə məlumat verən Kamal Abdullayev ölkəmizin multikulturalizm, dini dözümlülük və toleranlıq ənənələrindən söz açıb. O, multikultural təhlükəsizliyin mahiyyəti barədə danışaraq müxtəlif etnik və dini müxtəlifliklərin Azərbaycanın zənginliyi olduğunu bildirib və bu müxtəlifliyin qorunmasının mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini qeyd edib. Azərbaycanda Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradıldığını və bu istiqamətdə böyük işlər görüldüyünü diqqətə çatdıran Dövlət müşaviri ölkəmizdə müxtəlif konfessiyaların, dinlərin, millətlərin və dillərin təmsilçilərinə yanaşmada bərabər siyasətin yürüldüyünü vurğulayıb.

Azərbaycanda əsrlərdən bəri multikultural dəyərlərin son dərəcə önəmli yer tutduğunu, burada müxtəlif xalqların və mədəniyyətlərin nümayəndələrinin heç bir ayrı-seçkiliyə məruz qalmadan yaşadıklarını deyən Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı xalqımızın bu ənənələrinin tarixi keçmişimizdən, mental dəyərlərimizdən qaynaqlandığını bildirib. Rəhbərlik etdiyi qurumun fəaliyyəti, Azərbaycandakı dini durum və dövlət-din münasibətləri barədə ətraflı məlumat verən Mübariz Qurbanlı deyib ki, ölkəmizdə müxtəlif konfessiyalar sərbəst və qarşılıqlı anlaşma şəraitində fəaliyyət göstərir və buna görə bu gün Azərbaycan toleranlığa və multikultural dəyərlərə görə dünyada nümunə ola biləcək ölkələrdən biridir.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri şeyxülislam Allahşükür Paşazadə ölkəmizdəki dini dözümlülük və toleranlıq ənənələrindən söz açıb. Azərbaycanda bütün dinlərə hörmətlə yanaşıldığını deyən şeyxülislam bunun bir çox dünya ölkələrində təəccüblə qarşılandığını, lakin ölkəmizdə adi bir hal olduğunu bildirib. Allahşükür Paşazadə qeyd edib ki, Azərbaycan dövləti ölkədə yaşayan xalqların milli müxtəlifliyini və mədəni dəyərlərini qoruyur və ölkə daxilində insanların qardaşlıq şəraitində yaşaması üçün qaran rolunu oynayır. Prezident İlham Əliyevin bu istiqamətdə həyata keçirdiyi siyasətin mahiyyətindən danışan şeyxülislam Azərbaycanın multikulturalizm dəyərlərinin dünya ölkələrində təbliğ olunması üçün Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun və Bakı Beynəlxalq Humanitar Forumunun keçirilməsi, Prezidentin 2017-ci ili Azərbaycanda "İslam Həmrəyliyi İli" elan etməsi barədə danışdı. Milli Məclisin deputatı Cavanşir Paşazadə Azərbaycanla Finlandiya arasında daha sıx əlaqələrin qurulmasında bu səfərin əhəmiyyətini vurğulayıb. Ölkələrimizin eyni dünyəvi dəyərləri bölüşdüyünü qeyd edən Cavanşir Paşazadə bunu nəzərə alaraq parlamentlərarası dialoqun qurulmasının önəmini diqqətə çatdırıb.

Görüşün sonunda Azərbaycan nümayəndə heyəti Zabrina Holmströmə ölkəmizin multikultural və tolerant mədəniyyətini əks etdirən müxtəlif kitablar və hədiyyələr təqdim edib.

Korrupsiyaya qarşı idarəetmə sistemləri standartı" üzrə konfrans keçirilib

Fuad Ələsgərov: "Ölkəmizdə korrupsiyaya qarşı mübarizənin uğurla aparılması üçün möhkəm siyasi iradə mövcuddur"

Dünən "Korrupsiyaya qarşı idarəetmə sistemləri standartı" (ISO 37001) üzrə konfrans keçirilib. Konfransda çıxış edən Prezident Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin müdiri Fuad Ələsgərov bildirdi ki, bu gün Azərbaycan genişmiqyaslı islahatlar, regional əhəmiyyətli enerji layihələri, sabitlik, multikulturalizm, yüksək sosial rifah kimi anlayışları özündə birləşdirən bir məkandır: "Dövlət idarəçiliyində şəffaflığın gücləndirilməsi, elektron xidmətlərin inkişafı və korrupsiyaya qarşı mübarizə dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindədir.

Ölkəmizdə korrupsiyaya qarşı mübarizənin uğurla aparılması üçün möhkəm siyasi iradə mövcuddur". F.Ələsgərov çıxışında onu da qeyd edib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamları ilə korrupsiyaya qarşı mübarizəyə dair milli strategiya və fəaliyyət planları qəbul edilib, bu sahədə yeni stra-

teji baxışlar və vəzifələr müəyyən edilib: "Bu strategiyanın icrasına uyğun olaraq, həyata keçirilən institusional və qanunvericilik islahatları, elektron hökumət infrastrukturunu, vətəndaş cəmiyyəti ilə sıx əməkdaşlıq, ictimai iştirakçılıq prinsipləri və geniş marifləndirmə tədbirləri anti-korrupsiya siyasətimizin uğurlarındandır. Bu gün, tam əminliklə demək olar ki, Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə bütün mexanizmlər mövcuddur və bu proses daim inkişafdadır".

Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Ramiz Həsənov çıxış edərək bildirdi ki, Azərbaycan açıq hökumət prinsipinin təşviqinə öz töhfəsini verib. Dövlət Komitəsinin sədri əlavə edib ki, 2016-cı il Azərbaycanda genişmiqyaslı iqtisadi islahatlar ili olub. Baş prokurorun müavini, Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəisi Kamran Əliyev çıxışında bildirdi ki, Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı mübarizədə bir çox mühüm addımlar atılıb: "Azərbaycanda aparılan uğurlu anti-korrupsiya siyasətinin nəticəsində Azərbaycan bir sıra mühüm beynəlxalq qurumlarla sıx əməkdaşlıq edir. Həmin qurumların hesabatlarında da Azərbaycanın göstəriciləri illəndən-illə yaxşılaşır. Sonra çıxış edən Britaniya Standartlaşdırma İnstitutunun MDB və Baltıqyanı ölkələr üzrə direktoru Dmitri Yertsev ölkəmizin korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində apardığı tədbirləri yüksək qiymətləndirdiyini diqqətə çatdırıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri İnam Kerimov konfransda çıxış edərək bildirdi ki, 5 ildir fəaliyyət göstərən "ASAN xidmət" mərkəzləri korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində uğurlu formulu kimi çıxış edir. O, əlavə olaraq, vurğulayıb ki, "ASAN xidmət"də "vətəndaş həmişə haqlıdır" əsas meyardır və "ASAN xidmət" modeli dünyada Azərbaycan brendi kimi tanınır. Artıq bir neçə ölkədə "ASAN" xidmət modeli tətbiq olunmağa başlanıb. "ASAN" xidmət korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində mühüm vasitədir".

Samir

Baş prokurorun müavini: "Həqiqətə uyğun olmayan, şayiə xarakterli, çirkin məqsədli məlumatlar yazılırsa..."

Baş prokurorun müavini, Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəisi Kamran Əliyev SİA-ya açıqlamasında bəzi xarici təşkilatların Azərbaycanda guya korrupsiyanın dərin kök salması ilə bağlı səsləndirdiyi qərəzli iddialara və bu cür əsassız iddiaların bəzi mətbu orqanlarda işıqlandırılmasına münasibət bildirib. K.Əliyev SİA-ya açıqlamasında qeyd edib ki, Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı çox mühüm tədbirlər həyata keçirilir: "Biz elmi əsaslarla, dünya standartlarına uyğun şəkildə korrupsiyaya qarşı mübarizə aparırıq. İndi kiminsə ağına nə gəlsə, onu da yazırsa, həqiqətə uyğun olmayan, şayiə xarakterli, çirkin məqsədli məlumatlar yazılırsa, bütün bunlar tamamilə əsassızdır. Heç şübhəsiz ki, lazımlı gələcəksə, bütün bu məsələləri də araşdırıb hüquqi qiymət verəcəyik".

28 aprel 2017-ci il

Faşizm üzərində Qələbənin 72 illiyi ərəfəsində İkinci Dünya müharibəsi veteranları ilə görüş olub

Aprelin 27-də Respublika Veteranlar Təşkilatında Azərbaycan Respublikası Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi, general-leytenant Arzu Rəhimovun bir qrup İkinci Dünya müharibəsi veteranları ilə görüşü keçirilib.

Respublika Veteranlar Təşkilatından AZƏRTAC-a bildirdilər ki, tədbirdə çıxış edən təşkilatın sədr müavini, ehtiyatda olan polkovnik Cəlil Xəlilov İkinci Dünya müharibəsində alman faşizmi üzərində Qələbənin 72-ci ildönümü ərəfəsində belə görüşlərin əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirib.

Qeyd edilib ki, Respublika Veteranlar Təşkilatının Səfərbərlik və Hərbi

bi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti ilə əlaqələrinin çoxillik tarixi və xüsusi əhəmiyyəti vardır. Hələ keçmiş SSRİ dövründə təməli qoyulmuş bu qarşılıqlı fəaliyyət hər iki tərəf üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İkinci Dünya müharibəsi iştirakçıları ilə bağlı fəaliyyət, eləcə də gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmaları, hərbi xidmətə hazırlanmaları istiqamətlərində müvafiq tədbirlərin keçirilməsində Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti daim Təşkilatın fəaliyyətinə dəstək olub. Bugünkü görüşün keçirilməsi də qeyd olunanlara əyani sübutdur.

Alman faşizmi üzərində qələbənin 72-ci ildönümü münasibətilə veteranları təbrik edən Arzu Rəhimov onlara möhkəm cansağlığı, gənc nəslin azərbaycançılıq, vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsində uğurlar arzulayıb. Respublika Veteranlar Təşkilatının gənclərin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmaları, hərbi xidmətə hazırlanmaları istiqamətindəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirən A.Rəhimov bu işin torpaqlarımızın 20 faizinin Ermənistan hərbi birləşmələrinin işğalı altında olduğu vaxtda xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb. Hazırda Azərbaycanda İkinci Dünya müharibəsi veteranlarına dövlət tərəfindən, xüsusilə Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən böyük diqqət və qayğı göstərildiyini qeyd edən Xidmət rəisi bugünkü görüşün məqsədinin də məhz bu olduğunu bildirdi. A.Rəhimov İkinci Dünya müharibəsində Azərbaycanın cəbhəyə verdiyi əvəzsiz töhfələrdən və Azərbaycan Ordusunun aprel döyüşlərində göstərdiyi şücaətlərdən danışdı.

Sonra İkinci Dünya müharibəsi veteranlarına Dövlət Xidmətinin hədiyyələrini təqdim edərək onlarla hər görüşün əlamətdar hadisə kimi yadda qaldığını vurğulayıb. Respublika Veteranlar Təşkilatının sədr müavini Cəlil Xəlilov, İkinci Dünya müharibəsi veteranı Fatma Səttarova Azərbaycan dövlətinin veteranlara göstərdiyi qayğıya və general-leytenant Arzu Rəhimovun onlarla görüşə gəldiyinə görə veteranlar adından təşəkkürlərini çatdırıb.

Azərbaycan diasporu Strasburqda Türkiyəyə dəstək aksiyası keçirib

Fransada və Avropanın digər ölkələrində fəaliyyət göstərən Azərbaycan diaspor təşkilatlarının nümayəndələri aprelin 27-də Strasburq şəhərində, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının (AŞPA) qarşısında etiraz aksiyası keçiriblər.

AZƏRTAC-ın xüsusi müxbiri xəbər verir ki, Paris Azərbaycan Evinin təşəbbüsü, Fransadakı Azərbaycanlı Tələbələr Assosiasiyası və Alman-Azərbaycan Mədəniyyət Evinin təşkilatçılığı ilə baş tutan mitinqdə 200-dən artıq soydaşımız, o cümlədən türk icmasının təmsilçiləri iştirak ediblər.

Aksiyada iştirak edənlər AŞPA-nın Türkiyə ilə bağlı monitorinqi bərpa etmək qərarına və qurumun Azərbaycana münasibətdə tutduğu qərəzli mövqeyə etirazlarını bildirdilər.

Fransadakı Azərbaycanlı Tələbələr Assosiasiyasının sədri Fərid Əliyev, Alman-Azərbaycan Mədəniyyət Evinin rəhbəri Təranə Tağıyeva, diaspor fəali Seyidağa Məmmədov və başqaları çıxış edərək qurumun Türkiyə ilə bağlı qərarının ədalətsiz və qərəzli olduğunu vurğulayıblar. Qeyd olunub ki, AŞPA-nın bu qərarı təşkilatda islamofob meyillərin qalib gəldiyini, müsəlman ölkələrinə qarşı ikili standartlar siyasətinin yeni dalğasının başladığını göstərir. Azərbaycan diasporunun nümayəndələri hesab edirlər ki, AŞPA-nın monitorinqləri müxtəlif dairələrin mənafeyinə xidmət edir, müstəqil dövlətlərə təzyiq göstərmək və onların milli maraqlarına zərbə vurmaq məqsədi güdür. Aksiya iştirakçıları deyiblər: "Azərbaycanla əlaqədar qondarma "siyasi məhbus" oyunu, Kristofer Ştrasse-rin monitorinqi, bununla bağlı AŞPA-da aparılan müzakirələr və digər bu kimi məsələlər bu qurumun siyasi təzyiq vasitəsinə çevrildiyini açıq şəkildə nümayiş etdirir".

"2001-ci ildə Avropa Şurasının sıralarına daxil olan Azərbaycan 16 illik üzvlük dövründə nə əldə edib? Beynəlxalq hüquq normalarının təmin edilməsi, Ermənistanın işğalçılıq siyasətinin qarşısının alınması istiqamətində də heç bir təsirli addım atmayan Avropa Şurasından nə gözləmək olar?", - deyən aksiya iştirakçıları etirazlarını bildirdilər. Aksiyada çıxış edənlər AŞPA-nın beynəlxalq hüquq normalarının təmin edilməsi, Ermənistanın işğalçı siyasətinin aradan qaldırılması istiqamətində də heç bir təsirli addım atmadığını, əksinə ermənipərəst siyasət yürütdüyünü diqqətə çatdırıblar. Azərbaycan diaspor rəhbərləri Avropanı Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə bəraət qazandırmaqda günahlandırıblar. Avropa Şurasına üzv olan, Qərbi inteqrasiya siyasəti yürüdən Azərbaycanın isə yalnız davamlı təzyiqlər, daxili işlərinə kobud müdaxilə, ikili standartlar, qarayaxma və ləkələmə kampaniyası ilə üzleşdiyi bildirilib. Qeyd olunub ki, Azərbaycan inteqrasiya meyillərini yenidən nəzərdən keçirməli, öz milli maraqlarına uyğun strateji hədəflərinə doğru irəliləməlidir. Azərbaycan region ölkələri, İslam dünyası, Şərqi ilə əlaqələrini daha da genişləndirməli, onların böyük potensialından yararlanmalı, öz milli dövlətçiliyini daha da gücləndirməlidir.

Aksiya iştirakçıları bəyan ediblər ki, Azərbaycan cəmiyyəti Avropa təsisatlarının özünə və qardaş Türkiyəyə qarşı ədalətsiz mövqeyini, Qərbin islamofob dairələrinin müsəlman ölkələrini hədəfə almaq cəhdlərini heç vaxt qəbul etməyəcək. Əllərində Azərbaycan və Türkiyə bayraqlarını tutan aksiya iştirakçıları "AŞPA-nın Türkiyə ilə bağlı qərarı ədalətsizdir və qərəzlidir!", "Türkiyə və Azərbaycandan əlinizi çəkin!", "Avropa Şurasında ikili standartlara və islamofobiyaya son qoyulsun!", "AŞPA-nın monitorinqləri müstəqil ölkələrə təzyiq və təhdid vasitəsidir!", "Ermənistanın işğalçı siyasətinə göz yummaq AŞPA Türkiyə və Azərbaycanı hədəf götürüb" kimi şüarlar səsləndiriblər. Təxminən bir saat davam edən aksiya incidentsiz başa çatıb.

Musa Quliyev: "İş yerlərində siqaret çəkilməsi üçün qapalı yerə ehtiyac yoxdur"

"Bəzi həmkarlarım ehtiyat edir ki, qanun sərt şəkildə qəbul edilsə, bu işləməyəcək. Axı niyə işləməsin?!" SİA-nın xəbərinə görə, bunu Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədr müavini Musa Quliyev "Tütünlə mübarizəyə dair Azərbaycan qanunvericiliyinin gücləndirilməsi" layihəsi çərçivəsində təşkil olunan dəyirmi masada çıxışı zamanı deyib. Milli Məclisin deputatının sözlərinə görə, qanuna əməl olunmasa, o zaman insanlar daha çox çərime olunacaq: "Bu da büdcəyə öz müsbət təsirini göstərmiş olacaq. Digər ölkələrdə olduğu kimi ola bilsin ki, qanunun qəbulundan sonra ilk 5-6 ayda çətinlik olsun. Lakin sonra bütün məsələlər öz qaydasına düşəcək".

M. Quliyev söyləyib ki, tütündən istifadə restoranlarda açıq və ya yarı qapalı yerlər təşkil edilə bilər: "Sahibkarların buna gücü çata bilər. Lakin kənd yerində qapalı yerlərin yaradılmasında problemlər yarana bilər. Buna oradakı insanların imkanı çatmaz". Milli Məclisin deputatı vurğulayıb ki, iş yerlərində və müəssisələrdə siqaret çəkilməsi üçün qapalı yerlərin yaradılmasına ehtiyac olmadığını dilə gətirib: "İş yerlərində qapalı yerlər yaratmağa nə ehtiyac var?! Siqaret çəkmək üçün çölə çıxmaq olmazmı?! Niyə görə özümüzlə problem yaradırsınız. Bununla da sahibkarlara əlavə xərclər yaratmış oluruq. Odur ki, qapalı yerlərlə bağlı bir daha fikirləşmək lazımdır".

Zərifə xanım Əliyevanın zəngin həyat yolu bugünkü və gələcək nəsillər üçün örnək və yaşam etalonudur

YAP Qadınlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü, Bakı Slavyan Universitetinin rektoru Nurlana Əliyevanın yap.org.az-a müsahibəsi

-Aprelin 28-də görkəmli oftalmoloq alim, Əməkdar elm xadimi, akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 94-cü ildönümünü tamam olur. Oftalmologiya elminə verdiyi töhfələri bu gün də aktuallığını saxlayan, biliyi ilə yanaşı, insanpərvərliyi ilə də seçilən Zərifə xanım Əliyevanın həyatı və fəaliyyəti hər zaman dərin hörmətlə yad edilir. Bu barədə düşüncələrinizi bilmək istərdik...

Aprelin 28-də görkəmli oftalmoloq alim Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 94-cü ildönümünü tamam olur. Bu ərəfədə respublikada Zərifə xanım Əliyevanın həyat və fəaliyyətinə, zəngin elmi yaradıcılığına həsr olunan tədbirlər, humanitar aksiyalar keçirilir. Hər zaman olduğu kimi, bu il də Zərifə xanım Əliyevanın doğum günü təkcə görkəmli alimimizi yad etmək deyil, həm də insanları elmə, biliyə yiyələnməyə, humanist addımlar atmağa, nümunəvi vətəndaş olmağa çağırış mahiyyəti daşıyır. Azərbaycan xalqı özünün istedadlı şəxsiyyətləri, elm və mədəniyyət adamları, siyasi xadimləri ilə qürur duyur, onların xatirəsini əziz saxlayır. Bu baxımdan, görkəmli alim Zərifə xanım Əliyevanın zəngin həyat yolu hər bir azərbaycanlıya örnəkdir.

Ümumiyyətlə, 1923-cü ilin iliy bir bahar günü dünyaya gələn, ürəyində və əməllərində işıqlı amalları, nəcib duyğuları yaşadan, ləyaqətli bir ömür yaşayan Zərifə xanım Əliyevanın olduqca mənalı və zəngin həyat yolu, ailəsi, övladları, xalqı, dövlətinin xoşbəxtliyi uğrunda fədakarlığı nəinki bugünkü, həm də gələcək nəsillər üçün bir örnək və yaşam etalonudur. Zərifə xanım Əliyevanı yaxından tanıyanların, sağlığında onunla birlikdə işləmək, ictimai-mədəni tədbirlərdə birgə iştirak etmək səadətinə nail olanların hamısı bu zərif və nəzakətli, alicənab və ziyalı Azərbaycan xanımını, hər şeydən əvvəl, məhz sadə bir insan, olduqca səmimi, böyük mədəniyyət sahibi kimi səciyyələndirirlər.

O, həm də fədakar və nümunəvi bir ana obrazı yaradıb...

Bəli, Zərifə xanım Əliyevanın parlaq səhifələrlə dolu zəngin ömür kitabında insanı özünə ən çox cəlb edən, ilk növbədə, onun analıq fenomenidir. Mən analığı təbiətin ən böyük möcüzəsi sayıram. Çünki Allahdan sonra yeganə yaradıcı varlıq məhz anadır. Zərifə xanımın, əsl ananın necə böyük qüdrət daşması məgər möcüzə deyilmi? Dünyaya kamil insanlar bəxş etməyə, xalqların

taleində misilsiz iz qoymağa məgər analardan başqa kimə qadirdirmi? Analar həm də böyük tale və xoşbəxtlik bəxş edə bilmək qüdrətinə malikdirlər. Zərifə xanım Əliyeva da bu baxımdan nadir, unikal bir qadın idi.

O, qeyri-adi ana idi. Onun övladlarına münasibəti də xüsusi idi və başqalarından seçilirdi. Belə münasibətin bənzərini tapmaq çətindir. O, uşaqları ulu Tanrı tərəfindən bəxş olunmuş bir nur payı kimi qəbul edirdi. Analıq borcunu yerinə yetirməkdə özünə rəhm etmirdi. Elmi və ictimai işlər onun həddən artıq vaxtını aparsa da, övladlarının tərbiyəsi, təhsili ilə bağlı hər şeyə özü diqqət yetirmiş, hər kiçik məsələdə, hadisədə şəxsən özü iştirak etirmiş. Bu baxımdan, onu öz ailəsinin xeyrixah dahisi adlandırmaq olardı.

Sonralar həyat sübut etdi ki, Zərifə xanım vaxtında bu çətin və mürəkkəb işin, vəzifənin öhdəsindən necə bacarıqla gəlib. Zaman onu da göstərdi ki, bu müdrik ana övladlarına zəhmətli, təhsilli sevməyi çox mükəmməl öyrətmiş, onlarda ali dəyərlərinin əsasını təşkil edən sadəlik, səmimiyyət, təvəzökarlıq, xeyrixahlıq tərbiyə edə bilmişdir.

Onu da qeyd edim ki, ana məhəbbəti heç vaxt azalmır. O, daim güclüdür. öz gücü ilə də xarüqələr yaradır. Bu gün Zərifə Əliyevanın övladları ilə, xüsusən də əziz oğlu, Prezident İlham Əliyevlə bütün ölkə fəxr edir. Bu fəxarət hissələrində həm də Onu dünyaya gətirib boya-başa çatdırmış, soy-kökə layiqli övlad olaraq tərbiyə etmiş Zərifə Anaya dərin bir minnətdarlıq duyğuları var. Bu günlər o böyük insanın 94 illiyinin əziz xatirəsini sonsuz hörmətlə qeyd edirik. Onunla bağlı hadisələr yaddaşların dərin qatlarından üzə çıxdıqca bu bənzərsiz insanın işıqlı obrazı sönməz günəş kimi gözlərimiz önündə bərk vurur və mədəniyyət tariximizin örnəyinə çevrilir.

1985-ci ildə Zərifə Əliyeva dünyasını dəyişdi. Bu, ağır, bir

itki idi. Onun sevimli İlhamının hələ 24 yaşı var idi. Həyatda o, ən çox övladları ilə fəxr etmək istəyirdi. Gözünün nuru olan əziz İlhamının uzun illər təhsilinə, tərbiyəsinə, insan və şəxsiyyət kimi yetişməsinə ana kimi özünü həsr edən Zərifə xanıma Onun Prezident andiçmə mərasimini görmək qismət olmadı. Bu gün isə bu fərəhi bütün Azərbaycan yaşayır. Bu, Zərifə xanımın tərbiyəsinin təntənəsidir.

-Zərifə xanım Əliyevanın oftalmologiya elminin inkişafında böyük xidmətləri var. Onun elmi və peşə fəaliyyəti barədə nə deyə bilərsiniz?

-Hər şeydən öncə, Zərifə xanım Əliyevanın zəngin elmi irsi dünya oftalmologiyasına mühüm töhfələr verib. Onun elmi fəaliyyətinin əsas istiqamətini görmə orqanının peşə patologiyası müəyyənləşdirirdi. Bu sahə olduqca ağır idi. Onun araşdırılması təkcə dərin oftalmoloji savad yox, həm də fundamental təcrübə biliklər tələb edirdi. Bu keyfiyyətlər isə Zərifə Əliyevada var idi. Peşə oftalmologiyasının pioneri dünyada ilk dəfə olaraq görmə orqanının peşə patologiyasını araşdıran elmi-tədqiqat laboratoriyası yaratmışdı.

Azərbaycan oftalmologiyasını dünya səviyyəsində tanıdan Zərifə Əliyeva təbabətdə öz dəsti xətti olan novator alim idi. Bu istedadlı alimin gözün oftalmoloji, histomikroskopik və histokimyəvi tədqiqi, klinik diaqnostika və s. istiqamətlərdə də dərin elmi araşdırmalar aparırdı. Bütün bu axtarışlarının nəticəsi olaraq o 1976-cı ildə vaxtilə ordinator olduğu Helmholtz adına Mərkəzi Göz Xəstəlikləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunda müvəffəqiyyətlə doktorluq dissertasiyasını müdafiə etdi. Oftalmologiyada hadisəyə çevrilən bu müdafiədən bir müddət sonra o, kafedra müdiri seçildi.

Ümumiyyətlə, təbabət elmində məhsuldar alim kimi tanınan Zərifə xanım göz xəstəliklərinə dair 140 elmi məqalə, bir neçə monoqrafiya və kitab yazıb, çap etdirdi. Çoxillik elmi axtarışlardan belə qənaətə gəlmişdi ki, xəstə gözlərin müalicəsi çətin və ağırlı prosedir. Ona görə də o göz xəstəlikləri sahəsində profilaktika metodlarına daha çox əhəmiyyət verməyə başladı. Bu, həmin dövr üçün olduqca uzaqgörən və müasir bir məsələ idi. Zərifə xanım bu zəmində sonralar ona böyük şöhrət gətirmiş göz xəstəliklərinin profilaktikası üçün öz metodikasını hazırladı.

O, artıq elmin zirvəsində idi.

1983-cü ildə Zərifə Əliyevanın Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü seçilməsi bunun təsdiqi oldu. O həm də keçmiş SSRİ-də ilk qadın həkim olaraq Tibb Elmləri Akademiyasının akademik Aberbax mükafatına layiq görüldü. Bunlar həm də onun apardığı çoxillik elmi-tədqiqatların yüksək səviyyəsinə, sosial əhəmiyyətinə, ictimai fəallığına, pedaqoji istedadına verilən yüksək qiymət idi. Onun alim şöhrəti artıq dünyanı dolaşmaqda idi.

Zərifə Əliyeva müxtəlif xəstəliklərin diaqnostikası və müalicəsi problemləri ilə yanaşı, həkim etikası və tibbi deontologiya məsələləri ilə də maraqlanıb. O, gənc həkimlərin tərbiyəsinə, onların peşə fəaliyyəti ilə bağlı problemlərinin öyrənilməsinə və həlli məsələlərinə böyük diqqət göstərmiş. Onun "Yüksək etimad" kitabı cəmiyyətdə həkimin şəxsiyyət kimi formalaşması prosesinə dəyərli töhfədir. Zərifə Əliyeva səhiyyədə kadr hazırlığına və həkimlərin ixtisasının təkmilləşdirilməsinə gərgin əmək sərf edib. Onun birbaşa rəhbərliyi altında cavan alimlərin və həkim-oftalmoloqların böyük bir nəslə formalaşması. Diqqətəlayiq xidmətlərinə, çoxillik elmi-tədqiqat işlərinə görə professor Zərifə Əliyeva 1983-cü ildə Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasının akademikli seçilib. Tibb sahəsində çoxşaxəli fəaliyyəti ilə bərabər, akademik Zərifə Əliyeva ictimai işlərdə də fəallıq göstərmiş, keçmiş SSRİ-nin Sülhü Müdafiə Komitəsinin üzvü, Azərbaycan Sülhü Müdafiə Komitəsi sədrinin müavini, "Bilik" Cəmiyyəti İdarə Heyətinin və keçmiş İttifaqın Oftalmoloqların Elmi Cəmiyyəti İdarə Heyətinin üzvü olub. Zərifə xanım həm də "Oftalmologiya xəbərləri" jurnalının redaksiya heyətinin üzvü idi.

İnsanlarla mehribanlığı, dərin humanizmi Zərifə xanımın peşəsinə münasibətində də özünü aydın göstərirdi. O, haqlı olaraq hesab edirdi ki, həkimin peşə mövqeyi onun xəstəyə münasibətini müəyyənləşdirən başlıca amildir: "Yalnız o şəxs əsl həkimdir ki, xəstənin ağrılarını məhz özünün ağrıları hesab edir. Belə bir həkim üçün hər dəfə xəstəni qəbul etmək, hər dəfə xəstəliyə düşər olmuş insanla söhbət etmək həm xəstə qarşısında, həm də cəmiyyət qarşısında, ən başlıcası isə öz vicdanı qarşısında əxlaqi məsuliyyət deməkdir".

-Bütün bunları ümumiləşdirərək müsahibəni belə bir sualla yekunlaşdırmaq istərdik: Sizin üçün Zərifə xanım Əliyeva kimdir?

-Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya göz açmış, milli dəyərləri övladlarına böyük məhəbbətlə tələq etmiş ləyaqətli bir ananın - Leyla xanımın tərbiyəsi ilə böyümüş, Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixinin hünərvər müəllifi Heydər Əliyevin ömür-gün yoldaşı, Vətənimizin, xalqımızın əziz, dəyərli övladı və rəhbəri, dövlətimizi uğurla dünya birliyinə çıxardan möhtərəm Prezidentimizin əziz anası, gözlərə nur paylayan, nurdan yağrulmuş bir ana, alim, şəxsiyyət! Eyni zamanda, Azərbaycan qadınlığının adına, ünvanına şərəf, qürur gətirmiş, qadınlıq, zəriflik, möhtəşəmlik mücəssəməsi... Bütün həyatı, ailəsi, fəaliyyəti örnək, nümunə olan bir şəxsiyyət!

Qeyd etdiyim kimi, elmi, ictimai fəaliyyətdə paralel olaraq, Zərifə xanım həm də qayğıkeş ana, layiqli ömür-gün yoldaşı olub. Bu keyfiyyətləri o, öz ailəsində gördüyü yüksək mənəvi mühtidən qazanıb. Zərifə xanım və onun həyat yoldaşı, Ümummilli lider Heydər Əliyev sahib olduqları nəcib keyfiyyətləri, ali mənəvi dəyərləri layiqli vətəndaş kimi yetişdirdikləri övladlarına ötürüblər. Həm Zərifə xanım Əliyeva, həm də Ulu öndər həyatlarının sonunadək gərgin fəaliyyətləri ilə ömürlərini Azərbaycana həsr ediblər. Zərifə xanım vəfali həyat yoldaşı olmaqla bərabər, həm də Ulu öndərə mənəvi dayaq olub.

Özümüzə də xəbərsiz yaradılışımızdan bizimlə birgə ali bir duyğu doğulub köksümüzün altında göyərmiş boy göstərir. Həyatın əlavələrinə həmahəng olan, gen keçdikcə daha da əlvanlaşan, daha da müqəddəsleşən hiss və düşüncələrimizə həkim kəsilen o duyğu ən dar məqamlarda da ən yaxın köməkçimizə çevrilir. Həyatdan əlimizi üzəndə o duyğu əlimizdən tutur, inamımızı, istinadgahımızı itirəndə o duyğu bizim üçün inama, istinadgaha çevrilir. Və nə vaxtsa o duyğunu sevgi adlandırırıq. Mental yaddaşımız Leyli və Məcnun, Əsli və Kərəm, Yusif və Züleyxa, Tahir və Zöhrə, İlham və Fərizə misalında ilahi sevginin mükəmməl nümunələrini xatırlayır. Heydər Əliyev öz ömür-gün yoldaşı, mərhum akademik Zərifə xanıma olan sonsuz sevgisi və bu sevginin etirafı ilə mədəniyyət tariximizdə bütöv nəsillərə örnək ola biləcək bir sevgi rəvayəti də yaratmışdır. Bu rəvayətin qəhrəmanları Azərbaycanımıza qürur, ictimaiyyətə ən əziz, möhtərəm insanlar olduqları üçün, Azərbaycan ailəsinin şərəfli simasını özündə ehtiva etdiyi üçün bəxtiyarlıq.

DÖVLƏT AİLƏ SİYASƏTİNİN BANİSİ - ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV

Bu il Azərbaycan xalqının böyük oğlu, tarixi şəxsiyyət, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasından 94 il ötür. O, bu ömrü şərəf və ləyaqətlə yaşamış, Vətəninə, xalqına sədəqətlə xidmət etmişdir. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ictimai və siyasi fəaliyyətini araşdıran hər kəs, onun necə qüdrətli, hərtərəfli şəxsiyyət olduğunun şahidinə çevrilir. Müxtəlif peşəli, geniş dünyagörüşlü insanların, həm də əsl ailə həyatını təcəssüm etdirməsi bu gün də gənclərə nümunədir.

Belə insanların məşhur ailələrin üzvləri olması isə onların həyatlarının, bir-birinə və övladlarına olan münasibətlərinin hər zaman bir örnək kimi qəbul edilməsinə səbəb olur. Azərbaycan xalqının sadıq oğlu, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ailəsi də gənclərimizə örnekdir. Bütün dünyada layiqli hörmət və böyük nüfuz qazanmış Ulu Öndər Heydər Əliyev bu uğurun arxasında hər zaman ailəsinin dayandığını bildirdi. Böyük şəxsiyyətlərin arxasında böyük qadınlar dayanır. O qeyd edirdi ki, "... Gənc yaşlarımdan mənim həyatım dövlət işi ilə bağlı olubdur. Mən bütün həyatımı buna sərf etmişəm və bu gün də bu yolda çalışıram. Bu yolda mənim həmişə səmərəli, müvəffəqiyyətlə çalışmağım, hesab edərdim ki, ailə vəziyyətimin rolu böyük olub. Zərifə xanım kimi həyat yoldaşım olduğuna və o, ailəmdə çox yüksək mənəvi mühit yaratdığına görə mən xoşbəxt olmuşəm. Həyatımın bütün dövrlərində işlə məşğul olduğuma görə ailə məsələlərinə fikir verməyə vaxtım olmayıb. Bunların hamısı Zərifə xanımın üzərinə düşüb və o da bu vəzifəni şəərəflə, sədəqətlə, çox böyük məharətlə yerinə yetirib". Milli, maddi və mənəvi dəyərlərimizi təbliğ etmək və gənc nəsillərə ötürmək xalqımızın gələcəyi üçün çox böyük əhəmiyyətə malikdir.

Ulu Öndər heç bir Azərbaycan ailəsinin taleyinə laqeyd qala bilmirdi. O, Azərbaycanda ailə adətlərimizin ləyaqətlə davam etdirilməsi üçün hər bir imkan və şərait yaradır, bu işdə dəstəyini xalqdan əsirgəməirdi. Azərbaycana rəhbərlik etdiyi hər bir dövrdə çoxuşaqlı və aztəminatlı ailələrə, əmək qəhrəmanlarının ailələrinə xüsusi qayğı göstərirdi, onların övladlarının təhsilini nəzərdə saxlayırdı. Ailəni, ailə münasibətlərini son dərəcə yüksək dəyərləndirən Heydər Əliyev hesab edirdi ki, cəmiyyətdəki qarşılıqlı münasibətlərdə olduğu kimi, ailədə də hər bir insan özünəməxsus statusa, qayda-qanuna, əlaqələrə və prinsiplərə riayət etməlidir. Hər bir ai-

lə üzvü öhdəsinə düşən funksiyaları yerinə yetirməli, ailənin rifahı üçün bacardığını etməli, ailə üzvlərinə hörmət və qayğı göstərməli, ailənin sevincini və kədərini birgə yaşamalı, bu sahədə mövcud olan ümumi ənənə və qaydalara sadıq olmalıdır. Çünki ailə olmasa, cəmiyyət də inkişaf edə bilməz. Cəmiyyətin inkişafı ailələrin inkişafından asılıdır. Ailə İnstitutunun möhkəmliyi cəmiyyətin və dövlətin güclənməsinə, inkişaf etməsinə zəmin yaradır. 90-cı illərdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və dəstəyi ilə ailənin möhkəmləndirilməsi, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsi sahəsində Azərbaycan mühüm beynəlxalq Konvensiyalara qoşulmuş və respublikamızda müvafiq qanunlar qəbul edilmişdir. Azərbaycan Respublikası BƏT-in "Kişi və qadın işçilər - ailə vəzifələri olan işçilər üçün bərabər imkanlar və bərabər rəftar haqqında" 156 nömrəli, BMT-nin "Qadınlar barəsində ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında", "Uşaq Hüquqları haqqında", "Ölkələrarası övladlığa götürmə ilə bağlı uşaqların müdafiəsi və əməkdaşlıq haqqında", "Uşaqların kənd təsərrüfatında işə buraxılmasının minimum yaşı haqqında", "Uşaq əməyinin ən pis formalarının qadağan edilməsinə və onların aradan qaldırılması üçün təcili tədbirlərə dair" və digər Konvensiyalara qoşulmuşdur. Dövlət tərəfindən ratifikasiya edilmiş Konvensiyalara əsasən daxili qanunvericilikdə mühüm islahatlar aparılmışdır. "Ailə kəndli təsərrüfatı haqqında", "Uşaq hüquqları haqqında", "Əlilliyin və uşaqların sağlamlıq imkanları məhdudluğunun qarşısının alınması, əlillərin və sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların reabilitasiyası və sosial müdafiəsi haqqında", "Validənlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında", "Körpələrin və erkən yaşlı uşaqların qidalanması haqqında", "Uşaqların icbari dispanserizasiyası haqqında", BMT-nin

"Transmilli müştəkil cinayətkarlığa qarşı" Konvensiyasının, onu tamamlayan "İnsan alverinin, xüsusən qadın və uşaq alverinin qarşısının alınması, aradan qaldırılması və cəzalandırılması haqqında" və "Miqrantların quru, dəniz və hava ilə sərhəddən qanunsuz keçirilməsinə qarşı" Protokollarının təsdiq edilməsi barədə, "Ərdə olan qadının vətəndaşlığı haqqında", "Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsinin tənzimlənməsi haqqında", "Ahillərə sosial xidmət haqqında", "Nikahdan kənar doğulmuş uşaqların hüquqi

xadimləri sırasında öz layiqli yerini tutan cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən bu sahədə islahatlar aparılmışdır. Xüsusilə, ailə, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsinin reallaşdırılması üçün 1998-ci ildən fəaliyyət göstərən Azərbaycan Respublikasının Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin əsasında, Möhtərəm Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə, 2006-cı ildə bu sahədə vahid dövlət siyasətini həyata keçirən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmışdır. Ailənin möhkəmləndirilməsi, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində hüquqi islahatlar aparılmışdır. Azərbaycan Respublikasının "Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları", "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Qanunları hüquqların bərabərliyi istiqamətində atılmış ən uğurlu addımlardandır. Ailələrin sosial rifahını yüksəltmək, xüsusilə qadın və uşaqların sosial-iqtisadi vəziyyətini yaxşılaşdırmaq üçün hökumət mütəmadi zəruri tədbirlər həyata keçirir. Qaçqın və məcburi köçkün, həmçinin aztəminatlı və çoxuşaqlı ailələrə dövlət başçımızın diqqəti sayəsində həmin ailələrin bir çox problemləri artıq həll olunmuşdur. Burada əsas məqsəd belə həssas qruplardan olan ailələrə sadəcə yardım göstərmək deyil, eyni zamanda, onları sosial və iqtisadi həyatda iştirak edə bilməkdir. Qəbul olunmuş bir sıra dövlət proqramları, o cümlədən, "Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf", "Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyasının həyata keçirilməsi", "Azərbaycan gəncliyi", "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı" Dövlət Proqramları, Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində Milli Fəaliyyət Proqramı və digər sərəncamlar hər bir vətəndaşımızın hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, xüsusilə, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsinin reallaşdırılması üçün bütün imkanlar yaradır. Ailə Məcəlləsinə edilən dəyişiklik əsasında qızlar və oğlanlar üçün nikah yaşı 18-ə qaldırılmışdır. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsində yetkinlik yaşına çatmayan qızları nikaha daxil olmağa məcbur etməyə görə xüsusi maddə ilə məsuliyyət müəyyən edilmişdir. "Uşaqların icbari dispanserizasiyadan keçirilməsinə", "Ana və uşaqların sağlamlığının yaxşılaşdırılmasına" və bir sıra digər Döv-

lət Proqramları təsdiq edilmiş, eyni zamanda, tərəflərin nikahdan əvvəl məcburi tibbi müayinədən keçməsi ilə bağlı Ailə Məcəlləsinə edilən dəyişiklik isə həm ailələrimizin, həm də gələcək nəsillərin sağlamlığına xidmət edir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti Mehriban xanım Əliyeva qadınların problemlərinə, onların ictimai həyatda aktiv rolunun təmin edilməsinə böyük qayğı ilə yanaşır. Məhz "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Qanunun qəbul olunmasında Mehriban xanım Əliyevanın xüsusi təşəbbüsü olmuşdur. Azərbaycanın tərəqqisi və xalqımızın rifahı naminə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin zəngin irsindən bəhrələnərək, genişmiqyaslı proqram və layihələrin reallaşmasına dəstək üçün yaradılan Heydər Əliyev Fondu bu missiyanı şəərəflə həyata keçirir. Artıq 10 ildən çox fəaliyyət göstərən Heydər Əliyev Fondu təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, idman, elm və texnologiya, ekologiya, sosial və digər sahələrdə müxtəlif layihələri reallaşdıraraq yeni cəmiyyət quruculuğunda fəal iştirak edir, ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına öz töhfəsini verir. Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə tikilən xəstəxanalar, məktəblər, internat evləri qadınların və uşaqların sağlamlığının müdafiəsinə, onların daha keyfiyyətli təhsil almasına şərait yaratmışdır. Bir məsələni xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, bu gün Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü və Fondun maliyyə dəstəyi ilə yalnız Azərbaycanda deyil, Amerikada, Avropanın bir çox ölkələrində, Müstəqil Dövlətlər Birliyi respublikalarında, müsəlman ölkələrində bir sıra sosial, elm və mədəniyyət sahələrində layihələr həyata keçirilir. Azərbaycan mədəniyyətinin, musiqisinin, incəsənətinin, ədəbiyyatının, tarixinin dünyada tanınmasında bu Fondun rolu danılmazdır. Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın şəxsi dəstəyi və köməyi nəticəsində reallaşan genişmiqyaslı tədbirlər ana və uşaq ölümünün qarşısının alınması, hemofiliya, talassemiya və şəkərli diabet xəstəliklərinin azalması istiqamətində profilaktik və müalicəvi işlərin aparılmasına müsbət təsir göstərir. Azərbaycanın ən ağırlı problemi olan Qarabağ münəcişəsi, azərbaycanlılara qarşı törədilən genosid haqqında məlumatların dünyaya yayılmasında və təbliğ olunmasında Heydər Əliyev Fondunun və onun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevanın

Hicran Hüseynova
Azərbaycan Respublikasının
Ailə, Qadın və Uşaq
Problemləri üzrə Dövlət
Komitəsinin sədri,
YAP Siyasi Şurasının üzvü

statusu haqqında", "Uşaqlı ailələrin sosial müdafiəsi haqqında" və digər Qanunlar qəbul edilmişdir.

Müstəqil dövlətimizin ali sənədinin - Konstitusiyamızın müəllifi olan Heydər Əliyev burada ailənin mahiyyətini, ailə üzvlərinin vəzifə və hüquqlarını da xüsusi maddələrlə müəyyən etmişdir. Eləcə də, 2000-ci ildə Ailə Məcəlləsinin qəbul olunması nəticəsində ailə üzvlərinin digər hüquq və vəzifələri ilə yanaşı, mülki hüquqları da təsbit olunmuşdur. Ailə üzvlərinin sağlamlığı, xüsusilə ana və uşaqların sağlamlığının mühafizəsi çox önəmli məsələlərdir. Heydər Əliyev ailədə sağlam uşaqların doğulması, eləcə də, narahatlıq doğuran məsələlərdən biri olan, qan qohumluğunun qarşısının alınması istiqamətində xüsusi fəallıq göstərir, tibb işçilərinə göstərişlər verir və ən müxtəlif səviyyələrdə mütakirələr aparır.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasi kursunu şəərəflə davam etdirən, artıq dünya siyasi

DÖVLƏT AİLƏ SİYASƏTİNİN BANISI - ULU ÖNDƏR HEYDƏR ƏLİYEV

rolu çox böyükdür. Artıq neçə illərdir ki, Azərbaycan həqiqətləri "Xocalıya Ədalət" kampaniyası çərçivəsində dünya dövlətləri tərəfindən tanınır. Ulu Öndərin əziz xatirəsinə ehtiram olaraq yaradılmış Fond onun arzu və ideyalarının yaşaması və gerçəkləşməsində mühüm yer tutur.

Görkəmli ictimai-siyasi xadim Ulu Öndər Heydər Əliyev ailədaxili münasibətləri cəmiyyətdaxili münasibətlərin güzgüsü hesab edir, bu prinsipləri özünün siyasi təcürbəsində də tətbiq etməyə çalışırdı. Bu baxımdan o, ailədə və cəmiyyətdə xüsusi yeri olan qadın və uşaqların hüquqlarının müdafiə olunmasını zəruri hesab edirdi. O deyirdi ki: "Qadınlar dövlətimizin, dövlətçiliyimizin, müstəqilliyimizin, bu günümüzün, gələcəyimizin dayağıdır". Qürurla qeyd edə bilərik ki, Azərbaycan ailəsində qadının yeri və rolu xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan qadını yeni nəslə dünyaya gətirmək, onu tərbiyə etmək, vətənə layiq böyütmək kimi çox vacib bir vəzifəni yerinə yetirməklə bərabər, ailənin möhkəmliyi və bütövlüyünün qorunması məsuliyyətini də könüllü surətdə daşıyır. Qadın-ana-xanım triadasının fəlsəfəsi öz-özlüyündə bu rolun mahiyyətini açır. O, həyat yoldaşına hörmət edən, ailə ocağını daim isidən qadındır. O, dünyaya yeni insan bəxş edən, onu adət-ənənələrimizə, milli dəyərlərimizə uyğun böyüdən, tərbiyə edən anadır. O, cəmiyyətin inkişafında, dövlət quruculuğunda xüsusi rol oynayan xanımdır, vətəndaşdır. Bizim qadınlarımız istənilən sahədə uğur qazanmaqla yanaşı, çox gözəl ailə sahibi olmağı və vətənə layiqli vətəndaşlar yetişdirməyi bacarırlar. Azərbaycan qadını öz fəaliyyətini maarifçilik və xeyriyyəçilik ideyalarının yayılmasından başlayaraq, mədəni, dini, milli-mənəvi dəyər və ənənələri də nəzərə almaqla davam etdirir. Bu qadınlar bütün tarixi dövrlərdə ictimai həyatda fəal iştirak edərək, cəmiyyətimizin inkişafına öz töhfələrini vermişlər. Onların arasında görkəmli dövlət, elm, mədəniyyət və ictimai-siyasi xadimlər vardır. Qadınların cəmiyyətdəki yeri və rolunun mühüm göstəricisi onların müxtəlif dövlət vəzifələrini tutmaları və ümumiyyətlə, aktiv əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmalarıdır. Hal-hazırda qadınlarımız dövlətin yaratdığı bütün imkanlardan istifadə edirlər. Sərbəst təhsil almaqla, fiziki hazırlıqlarını inkişaf etdirməklə, peşəkarlıq səviyyələrini artırmaqla yanaşı qadınlar həm də, ictimai-siyasi proseslərdə fəal iştirak edərək cəmiyyətin qurucusuna çevrilirlər.

Bir çox Avropa və MDB ölkələ-

rinin vətəndaşları xalqımızın möhkəm ailə ənənələrinə çox böyük rəğbətlə yanaşır. Bəzi ölkələrdə ailə ənənələrinin zəif olması bir sıra sosial-psixoloji fəsadların yaranmasına yol açır ki, bu da, öz növbəsində, cəmiyyətdə deqradasiyanı sürətləndirir. Bizim malik olduğumuz əxlaq normaları, İslam və ümumbəşəri dəyərlər məişətimizdə, adət-ənənələrimizdə qorunur və gələcək nəsillərə ötürülür. Həmçinin, ailə institutu dinamikdir. Zamana uyğun olaraq onun bu və ya digər funksiyalarına yeni elementlər daxil olur. Məsələn, elm və texnologiyanın inkişafının ailələrə təsirini göstərə bilərik. Bu təsir həm müsbət, həm də mənfi ola bilər. Müasir dövr, informasiya, texnologiya dövrüdür, istər-istəməz bu prosesdən kənar qala bilmərik. Lakin biz ailələrimizi - bu, qiymətli sərvəti yad tē-

sirlərdən qorumaqla yanaşı, mütərəqqi dəyərlərdən istifadə edərək zənginləşdirməli, gənc nəslə daha sağlam tərbiyələndirməliyik. Elə, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev də uşaqların düzgün tərbiyə alması və sağlam böyüməsini xüsusi olaraq diqqətdə saxlayırdı. O deyirdi ki: "Uşaqlar bizim gələcəyimizdir. Gələcəyimizi nə cür tərbiyə edəcəyikse, böyüdəcəyikse ölkəmizin, millətimizin, dövlətimizin gələcəyi bundan asılı olacaqdır".

Bütövlükdə isə, biz həmişə Azərbaycan ailələrinin möhkəmliyi ilə fəxr etmişik. Bu, əsasən milli mentalitetimizdən irəli gəlir. Ailə üzvləri arasında səmimi, mədəni münasibət, böyük-küçük yerinin bilinməsi, valideyn-övlad münasibətlərinin düzgün qurulması bizim ailələrə xas olan keyfiyyətlərdir. Əgər ölkəmizdə yüzlərlə, minlərlə insan qurduqları ailələrin brilyant,

qızıl, gümüş yubileylərini keçirirlərsə, bu o deməkdir ki, Azərbaycanda ailə modeli qorunur və nəsilən-nəslə yaşadılır. Qeyd etmək istərdim ki, ölkəmizdə xüsusi istedadı, bədii və musiqi yaradıcılığı, yüksək idman göstəriciləri, digər qabiliyyət və maraqları ilə seçilən ailələrimiz çoxdur. Çalışırıq ki, hər il Beynəlxalq Ailə günü ərəfəsində həmin ailələrin təcürbəsini, nümunə olmaq üçün, hamıya çatdıraq. Komitənin təşəbbüsü ilə 2008-ci ildən etibarən Ailə bayramı Şamaxı, Qax, Xaçmaz, İsmayilli, Abşeron, Şəmkir rayonlarında Lənkəran, Şəki şəhərlərində təşkil edilmişdir. Hər il "Ailə bayramında" Azərbaycanın bütün rayonlarından 100-dən çox ailələr iştirak edir. Bu gün ölkəmizdə xüsusi fərqlənən, nümunəvi və uzunömürlüyü ilə seçilən ailələrimiz çoxdur. Həmin ailələrin təcürbəsi

hamıya, xüsusən də gənclərə nümunədir. Və elə yeri gəlmişkən, qeyd edim ki, Komitə tərəfindən belə ailələrin, ümumiyyətlə, ailə dəyərlərimizin təbliği ilə bağlı "Azərbaycan ailəsi" kitabı çap olunmuşdur. Artıq 9 ildir ki Azərbaycan Respublikasının Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Heydər Əliyev Fondu və BMT-nin Əhali Fondunun birgə təşkilatçılığı ilə, "Azərbaycan ailəsi" adlı filmlər festivalı uğurla həyata keçirilir. Filmlər festivalının keçirilməsinin əsas məqsədi, kinomatoqrafiyanın imkanlarından istifadə etməklə, ailə dəyərlərinin, milli-mənəvi dəyərlərin gənclər arasında təbliği, cəmiyyətdə bu istiqamətdə mövcud olan problemlərin işıqlandırılaraq həlli yollarının axtarılması və ailə institutunun inkişafına nail olunmasıdır.

Ulu Öndər deyirdi: "Bir hadisənin qarşısını almaq, o hadisə baş verəndən sonra onun nəticələrini aradan götürməkdən daha asandır". Biz bu fikri əsas tutaraq, daha çox perventiv və profilaktik tədbirlər keçiririk. Əfsuslar olsun ki, son illər ailələr bir sıra müvəqqəti və daimi xarakterli problemlərlə qarşılaşırlar. Bunların sırasında məişət zorakılığı, selektiv abortlar, erkən nikah və təhsildən yayınma, intihar halları var. Bəzi boşanan qadınlar yaşayış yeri və mülkiyyət hüququndan məhrum olur, iqtisadi çətinliklərlə üzləşirlər, uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuş aliment ödənilmir. Ailə institutunun möhkəmləndirilməsi məqsədi ilə ildə-ildə qanunvericilik bazasının daha da güclənməsi ilə yanaşı, mövcud qanunların düzgün dərk edilməsi sahəsində ardıcıl və sistemli maarifləndirici işlərin aparılması çox vacibdir. Bunun üçün məktəblərdə, ali təhsil müəssisələrində, ailələrdə, hərbi hissələrdə ailə münasibətlərinin formalaşması, yeni keyfiyyətlərin müsbət və mənfi təsiri haqqında seminarlar keçirir, yaşlı nəsillə gənc nəslin dialoqunu təşkil edirik.

İnsanın mənəviyyatını hər şeydən uca tutan, daxili zənginliyini yüksək qiymətləndirən Ümummilli Lider Heydər Əliyev hesab edirdi ki, insan yalnız oxuyub təhsil aldığı məktəbdə, çalışdığı kollektivdə deyil, həmçinin böyüyüb boya-başa çatdığı ailədə formalaşır. Hər bir ailədə böyüyən və tərbiyə alan insan, bütövlükdə dünyaya təsir edə bilir və onun təməlini təşkil edir. Ona görə də bu sosial təsisatın qorunması və müdafiə edilməsi hamımızın vəzifə borcudur. Biz bu vəzifəni yerinə yetirməklə, Ulu Öndərin ruhunu da şad etmiş oluruq.

28 aprel 2017-ci il

DMX rəisinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Monteneqrodadır

Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin (DMX) rəisi, II dərəcəli dövlət miqrasiya xidməti müşaviri Firudin Nəbiyevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Monteneqronun Podqoritsa şəhərində rəsmi səfərdədir. SİA-nın verdiyi məlumata görə, səfər zamanı nümayəndə heyəti Monteneqronun Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi naziri Kemal Purisiclə görüşüb.

Görüşdə Azərbaycanla Monteneqro arasında inkişaf edən hərtərəfli əlaqələrin əhəmiyyətindən bəhs olunub. Hər iki ölkə Prezidentlərinin qarşılıqlı səfərlərinin dövlətlərimiz arasında münasibətlərin yüksələn xəttə inkişafına verdiyi töhfələr qeyd edilib. Birgə iqtisadi layihələrin reallaşdırılması perspektivləri, energetika, turizm, infrastruktur və digər sahələrdə əməkdaşlığa dair dövlət başçıları arasında müəyyən etdiyi strategiyaların səmərəli nəticələrindən söhbət açılıb. F.Nəbiyev hələ 2013-cü ildə "Azərbaycan Respublikası və Monteneqro arasında dostluq münasibətləri və tərəfdaşlıq haqqında Bəyannamə"nin imzalandığını xatırladı. Ötən dövr ərzində Azərbaycan və Monteneqro Hökumətləri arasında iqtisadi əməkdaşlıq, həmçinin sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması, o cümlədən turizm sahəsində əməkdaşlıq haqqında, eləcə də humanitar sahədə imzalanmış bir sıra sənədlərin dövlətlərarası əlaqələrin möhkəmlənməsinə geniş imkanlar açdığını deyib. Xidmət rəisi Azərbaycanla Monteneqro arasında siyasi-diplomatik və iqtisadi-mədəni əlaqələr kontekstində Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidməti ilə Monteneqronun müvafiq qurumları arasında əməkdaşlığın əhəmiyyətinə toxunub. Azərbaycanda miqrantların hüquqlarının yüksək səviyyədə qorunduğuna diqqət çəkib. Azərbaycan və Monteneqronun aidiyyəti qurumlarının əməkdaşlıq təcrübəsinin hər iki ölkədə həm də əmək miqrasiyası ilə bağlı sistemin təkmilləşdirilməsinə xidmət etdiyini söyləyib və qurumlar arasında əməkdaşlığın bundan sonra da uğurla davam etdiriləcəyinə əminliyini bildirib.

Görüşdə miqrasiya, o cümlədən əmək miqrasiyası, onlara təsir edən amillər, bu prosesin tənzimlənməsi mexanizmləri, bu sahədə olan qanunvericilik bazası və digər məsələlər ətrafında səmərəli fikir mübadiləsi aparılıb. Daha sonra Dövlət Miqrasiya Xidməti rəisinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Monteneqronun Daxili İşlər naziri Mevludin Nuhodziclə görüşüb. Azərbaycan və Monteneqro arasında miqrasiya sahəsində əməkdaşlığın perspektivlərindən söhbət açılan görüşdə F.Nəbiyev bu istiqamətdə iki ölkə arasında qurulan əlaqələrin yüksələn xətt üzrə inkişafı ilə bağlı konkret faktlara diqqət çəkib. Ölkəmizdə miqrasiya sahəsində qanunvericilik və icra mexanizmləri barədə danışdı. Xidmət rəisi "bir pəncərə" prinsipi üzrə vahid dövlət orqanının səlahiyyətlərini həyata keçirən Dövlət Miqrasiya Xidmətinin ötən 10 ildə Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində əldə etdiyi nailiyyətlərdən bəhs edib. Azərbaycan Respublikasında yaşayan və müvəqqəti olan əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin uçotunun aparılması, miqrasiya proseslərinin idarə olunmasında iştirak edən dövlət orqanlarının zəruri informasiya ilə təmin edilməsi, miqrasiya ilə bağlı sənədləşmə, yoxlama, sorğu və təhlil işlərinin avtomatlaşdırılması və bu sahədə göstərilən elektron xidmətlərin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə yardımı olmuş vahid miqrasiya məlumat sistemi haqqında məlumat verib. Görüşdə, həmçinin hazırda dünyada baş verən miqrasiya axınları, miqrantların üzledikləri problemlər barədə danışılıb. Xidmət rəisi Ermənistanın Azərbaycana təcavüzündən söhbət açıb, keçən əsrin 80-ci illərinin sonu və 90-cı illərinin əvvəllərində 20 faiz ərazimizin işğal edildiyini, işğal nəticəsində 1 milyondan çox insanın qaçqın və köçkün düşdüyünü bildirib. Qeyd edib ki, Azərbaycan bu böhranın öhdəsindən demək olar ki, təkbaşına gəldi. Bu gün köçkünlərin məşğulluğu, yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün çox böyük işlər görülür. Yüzə yaxın qəsəbə salınıb, qaçqın və köçkünlər yeni gözəl mənzillərə, evlərə köçürülüb. Münaqişə isə Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi ucbatından hələ ki, həllini tapmayıb və Azərbaycan əraziləri işğal altındadır. Miqrasiya sahəsində qarşılıqlı münasibətlərin tənzimlənməsi üçün hüquq-müqavilə bazasının möhkəmləndirilməsi, həmçinin qeyri-müəyyən vəziyyətdə olan vətəndaşların leqallaşdırılması və statuslarının müəyyənəşdirilməsinə dair məsələlərin müzakirə olunduğu görüşdə qanunsuz miqrasiyaya qarşı mübarizə sahəsində birgə fəaliyyətin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Mevludin Nuhodzic bu səfərin miqrasiya sahəsində əlaqələrin inkişafına və qeyd edilən bir sıra məsələlərin həllinə əsaslı təsir göstərəcəyinə inandığını deyib. Daha sonra "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Monteneqro Hökuməti arasında icazəsiz yaşayan şəxslərin readmissiyası haqqında Saziş"nin tentənəli imzalanma mərasimi keçirilib. Sazişi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 dekabr 2016-cı il tarixli Sərəncamına əsasən "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Monteneqro Hökuməti arasında icazəsiz yaşayan şəxslərin readmissiyası haqqında Saziş" layihəsini Azərbaycan Respublikası Hökuməti adından imzalamaq səlahiyyəti verilmiş Dövlət Miqrasiya Xidmətinin rəisi Firudin Nəbiyev və Monteneqro tərəfindən Daxili İşlər naziri Mevludin Nuhodzic imzalayıb.

Vüqar Rəhimzadə: "Qoca qitə"nin islam dünyasına baxışı ədalətsiz və qərəzlidir

"Bu gün Azərbaycan ilə Türkiyə arasında dostluq və qardaşlıq münasibətləri, eyni zamanda, strateji tərəfdaşlıq əlaqələri regionda sülh və təhlükəsizliyin təminatına mühüm töhfədir. Ölkələrimizin birgə səyi nəticəsində həyata keçirilən global enerji layihələri Avropanın enerji təhlükəsizliyinə öz müsbət təsirini göstərir. Bunun müqabilində bəzi Avropa dairələrinin, xüsusilə, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı sərgilədiyi ədalətsiz mövqə başadüşülən deyil. Bu mənada, hesab edirəm ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Türkiyə ilə bağlı monitorinqi bərpa etmək qərarı tamamilə qərəzlidir." Bu fikirləri KİV-ə açıqlamasında YAP Siyasi Şurasının üzvü, "İki sahil" qəzetinin baş redaktoru Vüqar Rəhimzadə bildirib.

Onun sözlərinə görə, hər zaman demokratiyadan, insan hüquqlarından dəm vuran Avropa artıq öz "ənənələrinə" sahib çıxma bilmir: "Qoca qitə"nin miqrantlarla bağlı həyata keçirdiyi siyasət bunun bariz nümunəsidir. Digər vacib bir məqam isə Avropanın İslam ölkələrinə qarşı nümayiş etdirdiyi haqsızlıqdır. Hesab edirəm ki, AŞPA-nın qardaş ölkə ilə bağlı qərarı qurumda islamofobiyanın daha da güclənməsinin, müsəlman ölkələrinə qarşı ikili standartların davam etməsinin təzahürüdür. Təbii ki, AŞPA-nın həyata keçirdiyi "monitorinqlər" in əsas məqsədi müstəqil siyasət yürüdükdən ölkələrə müxtəlif yollarla təzyiq etmək, onları asılı vəziyyətə salmaqdır."

V.Rəhimzadə AŞPA-Azərbaycan əlaqələrinə də toxunub, bu beynəlxalq təşkilatın ölkəmizə qarşı sərgilədiyi ədalətsiz məqamları diqqətə çatdırıb: "Məlum olduğu kimi, Azərbaycan 2001-ci ildən Avropa Şurasının tamhüquqlu üzvüdür. Ötən 16 il ərzində ölkəmiz qurum qarşısında özünə götürdüyü öhdəliklərə layiqincə əməl edib, insan hüquq və azadlıqlarının yüksək səviyyədə təmin edilməsi sahəsində mühüm islahatlar aparılıb. Əvəzində nə baş verib? Mütəmadi olaraq, haqsızlıq və ədalətsizliklə üzləşən Azərbaycan daim təzyiq cəhdlərinə məruz qalıb. Avropa təsisatları, o cümlədən, AŞPA ölkəmizdə keçirilən siyasi kampaniyaları qaralamağa, Azərbaycanın dünyada yüksələn imicini ləkələməyə çalışıb. Ən əsası qondarma "siyasi məhbus" oyunu, bədnam Kristofer Ştrasserin "monitorinqi" və s. məqamlar AŞPA-nın ölkəmizə qarşı həyata keçirdiyi ikili standartların bir hissəsidir."

"İki sahil" qəzetinin baş redaktoru, onu da əlavə edib ki, Azərbaycan heç vaxt özünə və qardaş Türkiyəyə qarşı olan ədalətsizliyi qəbul edə bilməz: "Dünyada ikili standartların hökm sürməsinə, islam ölkələrinə qarşı ədalətsizlik nümayiş etdirilməsinə baxmayaraq, biz hər zaman öz haqlı mövqeyimizi müdafiə edirik. Hesab edirəm ki, bu cür monitorinqlər, ilk növbədə, elə Avropanın özünə tətbiq edilməli, "Qoca qitə"nin islam dünyasına, tərəfdaş ölkələrə baxışı kökündən dəyişməlidir. Çünki "Qoca qitə"nin islam dünyasına baxışı ədalətsiz və qərəzlidir."

Bakı Mühəndislik Universitetində YAP ərazi ilk partiya təşkilatı təsis olunub

Bakı Mühəndislik Universitetində (BMU) Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) ərazi ilk partiya təşkilatının təsis konfransı keçirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, universitetin rektoru, professor Havar Məmmədov YAP-ın ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ziyalılar tərəfindən qurulduğunu, məqsədinin xalqımıza, dövlətimizə xidmət etmək olduğunu vurğulayıb. Rektor qeyd edib ki, BMU yeni yaranmış universitetdir və burada təsis edilən ərazi ilk partiya təşkilatına kollektivdən könüllü olaraq 200 nəfərdən çox üzvlük üçün müraciət edilib.

Professor Əjdər Ağayev, iqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsinin dekanı Yaşar Etibarlı, müəllimlər Xanlar Heydərov və Turac Məmmədova YAP-ın dövlət müstəqilliyimizin möhkəmlənməsində, ölkəmizin inkişafında xidmətindən danışıaraq, yeni yaradılan ərazi ilk partiya təşkilatının layiqli üzvü olacaqlarına söz veriblər.

YAP Gənclər Birliyinin sədri Seymur Orucov bildirib ki, partiya Azərbaycan cəmiyyətinə siyasi mədəniyyət və demokratiya gətirib. O, YAP Gənclər Birliyinin BMU ilə əlaqələrin inkişafında maraqlı olduğunu, birgə layihələr həyata keçirə biləcəklərini qeyd edib.

Partiyanın Abşeron rayon təşkilatının sədri Bilman Vəliyev Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasından və hakimiyyətə gəlməsindən danışdı. Sonda Bakı Mühəndislik Universitetində YAP ərazi ilk partiya təşkilatı təsis edilib, 9 nəfərlik idarə heyəti yaradılıb. Universitetin prorektoru Bayram Hüseynzadə təşkilatın sədri seçilib.

Rusiyada çıxan nüfuzlu "Nezavisimaya qazeta"nın 25 aprel tarixli nömrəsində Plexanov adına İqtisadiyyat Universitetinin politologiya və sosiologiya kafedrasının dosenti, siyasi elmlər namizədi Aleksandr Perenciyevin Dağlıq Qarabağ probleminin yaranması səbəbləri, bu münaqişənin alovlanması baskıların barədə məqaləsi dərc edilmiş. AZƏRTAC "Qarabağ alovu müasir Rusiya üçün dərs olmalıdır" sərlövhəli məqaləni təqdim edir.

X X X

SSRİ niyə süqut etdi? Bu geosiyasi kataklizmə təkən verən, onu şərtləndirən hansı mexanizmlər oldu? Konkret olaraq kimlər və hansı təşkilatlar nəhəng dövlətin dağılmasından yararlanmağa çalışdılar? Bu suallar indiyədək milyonlarla insanı düşündürür və onlara cavab vermək bugünkü Rusiyanın çoxsaylı zərbələrə sinə gərə bilməsi üçün vacibdir.

Roma, Bizans, Avstriya-Macaristan imperiyalarından fərqli olaraq SSRİ hər hansı global hərbi münaqişədə və ya müharibədə məğlub edilməmişdi. Yerlərdə milli zəmində baş verən məhdud toqquşmalar əlbəttə ki, nəhəng dövlətin süqutuna gətirib çıxara bilməzdi. Mövcud daxili səbəblər konkret insanların səyi nəticəsində qanlı münaqişələrə çevrildi. Etiraf etmək lazımdır ki, bu münaqişələr sovet hakimiyyət elitasının müəyyən hissəsi tərəfindən hər vaxtla qızışdırılır və dəstəklənirdi. Həmin dövrün dərsləri hər bir çoxmillətli ölkə, birinci növbədə isə müasir Rusiya üçün olduqca vacibdir.

1987-ci il böyük dünya üçün əlamətdar il olmuşdur. SSRİ-də aşkarlıq siyasəti bəyan edilmiş, MK-nın plenumunda isə bütün səviyyələrdəki sovetlərə alternativ seçkilərin keçirilməsi haqqında qərar qəbul olunmuşdu. Bütün dünya sovet lideri Mixail Qorbaçovu alqışlayır, Sovet-Amerika münasibətləri sürətlə yaxşılaşır, azadlıq ab-havası duyulurdu.

Bununla bərabər, SSRİ-nin öz kiçik dünyasında sovet hakimiyyətinin həll etdiyi düşünülmə, əslində isə dərin köklərə malik olan millətlərarası münaqişələr özünü göstərirdi.

Xalqların birliyinə ilk zərbə Azərbaycan SSR-in tərkibində olan, erməni əhalisinin üstünlük təşkil etdiyi Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində vuruldu. Britaniyalı jurnalist Tomas de Vaalın "Qarabağ. Ermənistan və Azərbaycan sülh və müharibə arasında" kitabına müqəddimədə haqlı olaraq qeyd edildiyi kimi, Qarabağ bütün sonrakı münaqişələr üçün tətik rolunu oynamış, "Qorbaçovun Sovet İttifaqını təlatümə salan ilk münaqişə" olmuşdur. Sonra gürcülərlə abxazlar, özbəklərlə qırğızlar arasında toqquşmalar, Özbəkistanda məhsəti türklərinin qırğını başlamışdır. Məhz bu hadisələr sovet respublikalarının sonrakı "süverenliklər paradı"ni mümkün etmişdir.

Ancaq kütləvi millətçi hərəkat Dağlıq Qarabağda başlamışdır. Orada nə baş vermişdir? Erməni-

"Nezavisimaya qazeta": Qarabağ alovu müasir Rusiya üçün dərs olmalıdır

Millətlərarası problemlərlə oyun çoxmillətli
ölkəni fəlakətə necə sürükləyə bilər

lərlə azərbaycanlıların əsrlərdən bəri dinc yaşadığı qədim Qarabağ torpağında əmin-amanlıq 1987-ci ildə - Yerevanda müxtəlif pərəkəndə ictimai-siyasi qrupların birləşməsindən yaranan "Qarabağ" komitəsinin fəaliyyətə başlamasından sonra pozuldu. Həmin komitə vilayətin Azərbaycan SSR-in tərkibindən çıxarılmasını qarşısına məqsəd qoymuş və muxtariyyətin Ermənistan SSR-in tərkibinə verilməsi uğrunda çıxış edirdi.

Dağlıq Qarabağda həyat səviyyəsi Azərbaycanın və Ermənistanın qonşu rayonlarından xeyli yüksək idi. Lakin millətçi fəallar cəlbədiçi şüarlar irəli sürməklə əslində insanları qırğına və yoxsulluğa düçar etdikləri haqqında heç də düşünmürdülər. Adətən olduğu kimi, pis yaşayanlar deyil, əksinə, yaxşı yaşayanlar daha çox etiraz edirlər. Sonda isə əllərində olanı da itirirlər. Qarabağda da belədir - indi muxtariyyətdə insanlar Azərbaycandan da, Ermənistandan da qat-qat kasıb yaşayırlar.

"Qarabağ" komitəsi vəziyyəti gərginləşdirir

"Qarabağ" komitəsinin üzvləri nüfuzlu insanlar idi. Onların arasında müəllimlər, jurnalistlər, alimlər, hətta akademiklər də vardı. Lakin nə akademik dəqiqliyi, nə jurnalist qərəzsizliyi onlara bir ildən sonra qanlı və dəhşətli hadisələrə səbəb olacaq inqilabi mübarizəyə qoşulmağa mane olmamışdır.

"Qarabağ" komitəsinin aparıcı üzvü İqor Muradyan İqtisadiyyat

dilər. 1988-ci il fevralın 20-də DQMV Vilayət Sovetinin sessiyası vilayətin Ermənistanın tərkibinə verilməsi xahişi ilə SSRİ Ali Səvətine və Azərbaycan SSR Ali Səvətine müraciət etmişdir. Həmin gün Stepanakertdə (Xankəndi) və Yerevanda bu təşəbbüsün lehinə çoxminli mitinqlər keçirildi. Təşkilatçılar ermənilərlə azərbaycanlılar arasında toqquşmaları qızıqdırmağa müvəffəq oldular. Minlərlə ailəyə gətirilən bədbəxtlik onlar üçün uğur idi.

Eyni zamanda, "referendum" ideyası ortaya atıldı. Onun keçirilməsi üçün imzaların toplanmasında fəallıq göstərənlərdən biri "Qarabağ" komitəsinin üzvü yazıçı Zori Balayan idi. Ziyalı, Baykalın müdafiəçisi, keçmişdə həkim işləmiş Balayan həkimliyin əsas prinsipi olan "ziyan vermə" prinsipini tamam unutmuşdur. Qarabağın

mokratik hərəkatın fəallarından biri olan Starovoytova Qarabağı dinc vaxtlarda dəfələrlə ziyarət etmiş, etnoqraf kimi buradakı uzunömürlülərin fenomenini araşdırmışdı.

Starovoytova Qarabağa müstəqillik verilməsinin əsas tərəfdarlarından biri idi. Bununla o, vahid dövləti sarsıtdığını anlayırdı? Məşhur hüquq müdafiəçisi Svetlana Qanuşkina "Vlast" jurnalının səhifələrində xatırlayırdı ki, hələ 1980-ci illərin ortalarında paytaxt deputatlarının Qarabağa həsr olunan toplantılarının birində Starovoytova deyirdi: "Xristianlıq demokratik, İslam isə qeyri-demokratik dindir". Fikrimcə, bu demokratin yox, ədəvəti qızıqdırının, tənqidat salanın sözləridir. Starovoytova "Qarabağ"la Yeltsinin başçılıq etdiyi Rusiya demokratlarının qrupu arasında əlaqələndirici şəxs qismində çıxış etdi.

Kütlənin içərisinə atılmış sözlər məqsədinə çatırdı: sovet partiyaya yığıncaqlarından və yorucu çıxışlardan bezən insanlar yeni demokratik kumirlərin çıxışlarına qulaq asaraq, çoxmillətli ölkədə millətlərarası problemlərlə oyunların ölkəni fəlakətə sürüklədiyini anlamırdılar.

Rusiya KİV-lərinə verdiyi müsahibələrin birində sonralar Ermənistanın baş naziri olmuş Manukyan etiraf edirdi ki, Ermənistanın müstəqilliyini arzulasa da, SSRİ-nin süqutuna qədər ömrünün çatmayacağını düşünürdü: "Mənə elə gəlirdi ki, yalnız növbəti nəsil müstəqil Ermənistanı görəcək, bizim nəsil isə Sovet İttifaqı çərçivəsində islah edilmiş sosializm görməlidir. Yalnız 1988-ci ildə Ermənistan Qarabağ hərəkatının başlanması ilə bizdə elə hiss yarandı ki, biz müstəqillik əldə edə bilərik".

Mərkəzi hökumətin sonsuz müzakirələrə və "prosedur məsələləri"ne başı qarışdığı bir vaxtda, "Qarabağ" komitəsinin nüfuzu artırdı. 1988-ci ilin martında isə ona dəstək məqsədilə ermənilərin "Krunk" adlı ictimai-siyasi təşkilatı yaradılmışdır. Təşkilat Ermənistanın tarixi və mədəni abidələrini öyrənməyi qarşısına məqsəd qoysa da, onun əsl məramı Qarabağın Azərbaycandan ayrılması və Ermənistanın SSRİ-dən çıxması uğrunda siyasi mübarizə idi. "Krunk" SSRİ-də tətillərdən mübarizə silahı kimi istifadə edən ilk təşkilat idi. "Qarabağ" komitəsi kimi, "Krunk"un da özünü ziyallıqla təşkil edirdi, baş ideoloqu isə Ermənistanın gələcək prezidenti Robert Koçaryan idi.

"Krunk"un başçısı yerli tikinti materialları zavodunun direktoru Arkadi Manuçarov idi. Taleyin ironiyasına görə sovet illərində o, "Xalqlar dostluğu" ordeni ilə təltif olunmuşdu. Əminəm ki, o, həmin ordenə xəyanət edərək siyasətçi olandan sonra xalqlar arasında dostluğu yox, düşmənçiliyi təbliğ edirdi. Ola bilsin ki, adı çəkilən təltif bu gün rəsmiyyət xatirinə verilən orden kimi qəbul edilsin, amma sovet illərində yaşayanlar ordenlərin rəsmi adlarını və şablon şüarları yox, o zamankı SSRİ-də çoxlarını birləşdirən real dostluğu xatırlayırlar.

müstəqilliyi ideyası pis-yaxşı mövcud olan millətlərarası sülhün əsasını sarsıdır, iki xalq arasında aşkar qanlı qarşıdurmağa yol açır.

"Qarabağ" komitəsi tərəfdarlarının topladığı 80 min imzalı fəallar Sov.İKP MK-ya təqdim edərək, onlara dəstək verən "erməni lobbisi"nin köməyinə arxalanırdılar və onların sovet iqtidarının xəyanətinə ümidləri özünü doğrultdu. SSRİ prezidenti Qorbaçovun müşaviri Abel Aqanbeyyan kommunistdən və dövlət xadimindən daha çox erməni millətçisi idi. Hələdici məqamda o, ölkənin bütövlüyünü deyil, öz millətini dəstəklədi. Fransız kommunistlərinin qəzeti "L'Humanite"yə verdiyi müsahibədə Aqanbeyyan dedi ki, o, "Qarabağın Ermənistan qaytarılmasını istəyirdi".

Millətlərarası münasibətlərlə deyil, birbaşa sovet iqtisadiyyatı ilə məşğul olmalı olan insanın məsuliyyətsiz çıxışını bütün dünya sezdirdi, halbuki MK-da Azərbaycan tərəfini inandırmağa çalışırdılar ki, bu "yoldaş Aqanbeyyanın şəxsi fikridir". Narahat olan Siyasi Büro, Qorbaçovun dili ilə desək, anlayırdı ki, "proses başladı", lakin daha ağır hadisələrin baş verməsindən ehtiyat edərək hər hansı addımlar atmaqdan qorxurdu.

Əgər Mixail Qorbaçovun komandasında ölkəni dağıdanlara Aqanbeyyan kömək edirdisə, Boris Yeltsinin komandasında ermənilərlə azərbaycanlılar arasında nifrəti ən çox qızıqdırın SSRİ Ali Səvətinin deputatı Qalina Starovoytova idi. O, "Qarabağ" komitəsinə fəal kömək göstərirdi. "De-

28 aprel 2017-ci il

Dünən Yeni Azərbaycan Partiyası Yevlax rayon təşkilatının IX konfransı keçirilib. Tədbir iştirakçıları əvvəlcə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin abidəsi önünə əklil qoyublar. Sonra konfrans iştirakçıları Ulu Öndərin adını daşıyan Saraya gələrək, foyədə YAP Yevlax rayon təşkilatının fəaliyyətini əks etdirən videoçarxa tamaşa edib, konfrans materialları ilə tanış olublar.

Konfrans öz işini akt zalında davam etdirib. YAP Yevlax rayon təşkilatının sədri İlham Məmmədov konfrans nümayəndələrinin tərkibi haqqında məlumat verib və Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Konfrans Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə öz işinə başlayıb. Daha sonra YAP Yevlax rayon təşkilatının Sədri İlham Məmmədov hesabat məruzəsi ilə çıxış edərək, təşkilatın ötən konfransından keçən dövr ərzindəki fəaliyyəti barədə ətraflı məlumat verib: "Yaradıcısı Ümummilli Lider Heydər Əliyev olan Yeni Azərbaycan Partiyası za-

YAP Yevlax rayon təşkilatının IX konfransı keçirilib

manın çətin sınaqlarından şərəflə çıxaraq, böyük siyasi qüvvəyə çevrilməmişdir". Partiyanın qüdrətli siyasi qüvvəyə çevrilməsinin, sıralarının gündən-günə artmasının səbəbi ondadır ki, onun yaradıcısı, ilk rəhbəri dahi şəxsiyyət Azərbaycan xalqının xilaskarı, fəxri və iftixarı, Ümummilli Lider Heydər Əliyev olmuşdur. Bu gün partiyanın nüfuzu daha da yüksəlir çünki bu siyasi birliyə Heydər Əliyev ideyalarının layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev rəhbərlik edir".

Sonra nəzarət-təftiş qrupunun

hesabat məruzəsi dinlənilib. Təşkilatın işində yol verilmiş nöqsan və çatışmazlıqlara obyektivliklə qiymət verilib.

Məruzələrdən sonra hər iki hesabatlar ətrafında çıxışlara yer verilib.

Konfransda YAP Yevlax rayon təşkilatının qadınlar şurasının sədri Əminə Əhmədova, rayon təşkilatının aparat rəhbəri Əli Quliyev və digərləri çıxış edərək, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılmasının Azərbaycan cəmiyyətində böyük sevinclə, maraqla qarşılanan əla-

mətə bir hadisə olduğunu bildiriblər: "Təşkilatımızda gedən sürətli inkişaf bütün sahələrdə özünün fərqliliyi ilə seçilir və diqqət mərkəzindədir. Gənclərin sıralarımıza həvəslə qoşulması, onların şəhərin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirak etməsi yevlaxlıların partiyamıza və onun Sədri İlham Əliyevə birmənalı şəkildə məhəbbətinin və sədaqətinin bariz nümunəsidir".

Çıxışlardan sonra təşkilatı məsələyə baxılaraq, 47 nəfərdən ibarət yeni şura üzvu, 17 nəfərdən ibarət idarə heyəti, 7 nəfərdən ibarət

nəzarət-təftiş qrupu seçildi. İlham Məmmədov yenidən səs çoxluğu ilə YAP Yevlax rayon təşkilatının sədri, Əli Quliyev, Vahid Quliyev, Elnarə Məmmədova YAP Yevlax rayon təşkilatının sədr müavinləri seçiliblər.

Sonda YAP Siyasi Surasının üzvü Firdovsi Əliyev çıxış edərək, yevlaxlı YAP üzvlərinə işlərində uğurlar arzuladı və təşkilatın işinə müsbət qiymət verib.

Yekunda konfrans iştirakçıları adından Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyevə müraciət qəbul edilib.

Afət TAHİRQIZI

Əvvəli Səh. 11

Biz hamımız gürcü kinosunu sevir, Baltikyanı xalqların səliqəliliyinə, ukraynalıların və belorusların qonaqpərvərliyinə heyran qalır, bir-birimizin futbol komandalarına azarkeşlik edir, Mərkəzi Asiyanın qədim şəhərlərinin görməli yerlərini ziyarət edirdik. Biz müxtəlif idik, ayrı-ayrı dillərdə danışdırdıq və ayrı-ayrı mədəniyyətlərə məxsus idik, lakin bir idik və bizi birləşdirən rəhbərlərin çıxışları və zəhmətkeşlərin nümayişləri deyildi. Bu, daha böyük bir şey idi - qarışıq nikahlar, əzəmətli və faciəvi nəhəng keçmiş, millətçiliyə nifrət və 1945-ci ilin böyük Qələbəsi.

Beləliklə, xainlərin əli ilə qızırdırılan millətçiliyin nəticələri çox ağır olmuşdur: nikahlar və ailələr dağılmış, insanları qarşılıqlı nifrət bürümüş, vaxtilə ümumi ordunun dünənki əsgərləri isə avtomatları bir-birinə tuşlamışlar.

DQMV-nin Azərbaycandan ayrılması tərəfdarlarının mübarizəsi acı sonluqla nəticələnirdi. Mənaqişə Qarabağın cənubunda yerləşən, çoxlu qarışıq ailənin yaşadığı Tuğ kəndindən də yan keçməmişdir. İllərlə birgə yaşayan müxtəlif millətlərin nümayəndələri gəlmələrə deyirdilər ki, ədavət onlara təsir etməyəcək. Lakin artıq 1988-ci ilin sentyabrına yaxın kəndin erməni və azərbaycanlı hissələri arasında sərhəd çəkilmişdi. Böyük bir ailənin tarixçəsi isə fəlakətin rəmzinə çevrildi: azərbaycanlı ata üç övladı ilə kəndin bir tərəfində, erməni anası isə digər üç övladı ilə o biri tərəfində qaldılar. Həmin vaxt isə Qarabağda vəziyyət pisləşirdi. Müəssisələr fəaliyyətini dayandırır, muxtariyyətin Ermənistanla verilməsi tələbi ilə çoxminli mitinqlər keçirilirdi.

Emosiyalar və dərrakə kömək etmədi

İttifaqın mövqeyini bir daha nümayiş etdirmək üçün 1988-ci ilin martında Sov.İKP MK-nin baş orqanı - "Pravda" qəzetində "Emosiyalar və dərrakə. Dağlıq Qarabağ və

onun ətrafında vəziyyət barədə" sərlovhəli məqalə çap olundu. Hər bir sözü ölçülüb-biçilmiş bu məqalənin məqsədi münaqişə edən iki tərəfin qızıqmış beyinlərini cilovlamaq idi. Müəlliflər isə "Pravda"-nın müxtəlif millətlərdən olan üç əməkdaşı idi - xüsusi müxbir Georgi Ovçarenko, Azərbaycan SSR üzrə müxbir Zaur Qədimbəyov və Ermənistan SSR üzrə müxbir Yuri Arakelyan.

Lakin məqalə sərt reaksiya ilə qarşılandı. Sonrakı müsahibələrinin birində Ovçarenko bunları danışdı: "İş o yerə çatdı ki, küçənin ortasında "Pravda"-nın həmin buraxılışını topa ilə yandırır, mənim, redaksiyanın, Arakelyanın özünün ünvanına təhqirlər yağdırılırdı".

belə buraxmırdılar. N.Rijkov xatirələrində yazırdı: "Xatırlatmaq istədim ki, bütün zamanlarda dünyanın hər yerində faciə insanları daha da yaxınlaşdırırdı. Sülh olmasa da, atəşkəs yaranırdı. Bizim "sonluğumuz"da isə faciədən daha ağırlı olsun deyə istifadə edirdilər".

Qeyd etmək yerinə düşər ki, Qorbaçovun qatı düşməni olan general Albert Makaşov xilasetmə missiyası zamanı Qarabağın ayrılması tərəfdarlarının hərəkətlərinin qiymətləndirilməsində SSRİ prezidenti ilə həmrəy idi. Həmin vaxt Yerevanın komendantı təyin olunmuş Makaşov "SSRİ-nin faciəsi" adlı xatirələrində belə yazırdı: "Dəhşətli zəlzələ separatçıları sakitləşdirmədi, əksinə, onları daha da coşdur-

fəlakətin guya bombanın partlaması nəticəsində baş verdiyini deyirdilər. Hərəkət üzvləri və onların moskvalı müttəfiqləri nəhəng çoxmillətli ölkənin dağıdılması naminə ən ağılasığmaz şeyiələri işə salmışdılar.

"Kiyevsayağı cücəyə" dönmüş qaranquş

Qarabağ münaqişəsi ölkənin süqutundan xəbər verən ilk qaranquş oldu. Sanki hərəkətə keçməyə signal gözləyən kimi, SSRİ-nin müxtəlif respublikalarında "alyanaq komsomol rəhbərləri"nin və mark-

sanlar bu sözü eşitməyə məcbur olurdular.

Erməni millətçiləri kimi Baltikyanı respublikaların müxalifətçi təşkilatlarının fəalları da dərhal müstəqillik tələb edirdilər. Öz güclərini nümayiş etdirmək üçün onlar 1989-cu ilin avqustunda Tallindən Vilnüsə qədər canlı zəncir yaratdılar. SSRİ hakimiyyətinin çıxışları yatırmağa yönəlmiş lokal cəhdləri insanları qəzəbləndirirdi. Mərkəzi hakimiyyət alternativ təklif etmirdi - heç kim əvvəlki kimi yaşamaq istəmirdi, lakin işıqlı və gözəl xəyal edilən yeni realıq isə dəhşətli idi.

İlk dəfə Qarabağda yandırılan alov tezliklə bütün ölkəni bürüdü.

Qarşıdurmanın başlamasından 30 il sonra Qarabağda münaqişə davam edir. Bütün dünyada, o cümlədən Azərbaycanda yaxşı tanınan məşhur erməni şairi Ovanes Tumanyanın bal damlası haqqında nağılı var. Nağılda deyilir ki, öz iti ilə ovdan qayıdan ovçu yolun qırağında bal satılan dükən görür. O, satıcıdan xahiş edir ki, balı şüşə qaba töksün, bu zaman balın bir damlası yerə düşəndə satıcının pişiyi onu yalayır. Pişiyi gören it ona hücum edir və boğur. Pişiyin yiyəsi iti öldürür. İtin yiyəsi pişiyin yiyəsini öldürür və sonra vətəndaş müharibəsi başlayır. Bu gün bu qəmlı nağıl daha da aktualdır, ən çox da Rusiya üçün.

Erməni millətçilərinin separatçı tələblərindən başlayan, azərbaycanlıların öz torpaqlarından qovulması ilə müşayiət edilən Qarabağdakı lokal münaqişə qanlı qırğınlara səbəb oldu. Münaqişə sovet hakim elitasının bəzi təmsilçiləri və ölkənin zəifləməsində marağı olan Qərb qüvvələrinin fəal iştirakı ilə gündəmə gətirildi. Vaxtında qarşısı alınmadığına görə bu münaqişə bütün Sovet İttifaqında dağıdıcı hərəkətlər üçün ideal model rolunu oynadı və böyük dövlətin süqutuna gətirib çıxardı. Bu il faciəli hadisələrdən 30 il ötür. Bizim vəzifəmiz onların bir daha təkrarlanmaması, millətçilərə və xainlərə ölkəni məsuliyyətsiz tələblərlə dağıtmağa imkan verilməməsi üçün həmin hadisələrdən ibrət dərsi çıxarmaqdan ibarətdir.

"Nezavisimaya qazeta": Qarabağ alovu müasir Rusiya üçün dərs olmalıdır

Millətlərarası problemlərlə oyun çoxmillətli ölkəni fəlakətə necə sürükləyə bilər

"Qarabağ" komitəsi özünün dağıdıcı fəaliyyətini hətta Ermənistanın Spitak zəlzələsinin ağır nəticələrini aradan qaldırdığı və ona bu işdə bütün SSRİ-nin, o cümlədən Azərbaycanın da kömək göstərdiyi vaxtı da davam etdirdi. "Qarabağ" komitəsinin hərəkətlərindən hiddətlənən Mixail Qorbaçov 1988-ci ilin dekabrında Ermənistan Kommunist Partiyası MK-nin nümayəndələri ilə görüşdə komitə üzvlərini tənqidə başlayıb yamaqda günahlandırdı. Məsələn, respublikada şeyiə yayılmışdı ki, erməni uşaqları Rusiyadan evlərinə dönməyəcək, bütün erməniləri isə Krasnodar vilayətinə köçürəcəklər.

SSRİ hökumətinin başçısı Nikolay Rijkov xatırlayır ki, Qarabağın ayrılması tərəfdarları Azərbaycandan zəlzələ qurbanları üçün tikinti texnikası ilə yüklənmiş maşınları

du". O, Qarabağ məsələsini haqlı olaraq "regionda separatçı ehtirasların qızıqdırılması aləti" adlandırdı. General öz kitabında sovet dövründə ermənilərin və azərbaycanlıların dinc yaşadığını belə xatırladı: "Yaxşı yaşayırdı və yalnız kimin çaxırı daha yaxşıdır və kimin çörəyi daha dadlıdır kimi məsələlərdə rəqabət aparırdılar".

Məhz Makaşov 1988-ci ilin dekabrında "Qarabağ" komitəsinin üzvlərini həbs etdirdi. Lakin bir müddət sonra "moskvalı ictimaiyyətin" təzyiği altında onları azadlığa buraxdılar. Həbs olunanlar arasında Ermənistanın gələcək prezidenti Levon Ter-Petrosyan da var idi.

Spitak zəlzələsinin nəticələrinin aradan qaldırılmasında böyük işlər görmüş SSRİ-nin baş naziri Nikolay Rijkov hiddətlə xatırlayırdı ki, "Qarabağ" komitəsinin üzvləri təbi

sizm-leninizm müəllimlərinin məharətlə manipulyasiya etdiyi kütləvi xalq cəbhələri və milli hərəkətlər yaranmağa başladı.

İnsanların daha geniş müstəqilliyə can atması başadüşüləndir, amma bir "amma" da var idi - əksər yerlərdə mitinqlərdə yerli və hətta ittifaq partiyası rəhbərliyinə yox, milli respublikalara öz ürəyinin hökmü ilə deyil, işləmək üçün və ya müharibədən sonra dağılmış təsərrüfatı bərpa etmək üçün gələn sadə insanlara lənət yağdırırdılar. Dünənki dostlar və mehriban qonşular onları qonaq çağırarlardı, övladları ilə maraqlananları sərt baxışları ilə rastlaşdırırdılar. "Çıxın gedin" - bu, onların eşitdiyi ən yumşaq söz idi. Son günlərdə yaşadıqı respublikaya sevgi də olmasa, rəğbət bəsləyən, burada yaşayan, işləyən, övladlarını böyüdən in-

“Zərifə Əliyeva - böyük filosof, gözəl pedaqoq, qayğıkeş insan”

Suraxanıda akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 94-cü ildönümü münasibəti ilə konfrans keçirilib

Akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 94-cü ildönümü münasibəti ilə Suraxanı rayonunda silsilə tədbirlər keçirilir. Bu tədbirin davamı olaraq, növbəti konfrans Suraxanı rayonu Heydər Əliyev Mərkəzinin, rayon icra hakimiyyətinin, YAP Suraxanı rayon təşkilatının və Azərbaycan Tibb Universitetinin birgə təşkilatçılığı ilə mərkəzdə “Zərifə Əliyeva - böyük filosof, gözəl pedaqoq, qayğıkeş insan” mövzusunda keçirilib.

Konfrans iştirakçıları əvvəlcə, Zərifə xanım Əliyevanın Ulu Öndərin Heydər Əliyev Parkında ucalan abidəsini ziyarət edəndən sonra Suraxanı rayonu Heydər Əliyev Mərkəzi ilə tanış olublar. Mərkəzdə görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 94-cü ildönümü münasibəti ilə yaradılmış guşə-

də qoyulmuş büstü önünə tər güllər düzüb, sonra kitab sərgisinə baxıblar.

Tədbir Mərkəzin elektron lektoriya zalında davam etdirilib. Konfrans iştirakçıları Zərifə xanım Əliyeva haqqında filmə baxdıqdan sonra rayon icra hakimiyyətinin başçısı İlqar Abbasov konfransı açaraq, qeyd edib ki, tariximizdə silinməz iz qoymuş, Azərbaycanın ən parlaq və tanınmış simalarından olan tibb elmləri doktoru, akademik, görkəmli oftalmoloq-alim, ictimai xadim Zərifə xanım Əliyevaya əbədiyaşarlıq qazandıran Onun necib niyyəti, xeyirxah əməlləri, vətən naminə gördüyü böyük işlərdir. Bugünkü konfrans da Zərifə xanımın əziz xatirəsinə sonsuz ehtiramın ifadəsidir.

Konfransda çıxış edən Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, tibb elmləri doktoru, professor Gəray Gəraybəyli qeyd edib ki, akademik Zərifə xanım Əliyeva intellektual keyfiyyətləri özündə birləşdirən ziyalı, dünya tibb elminə əvəzolunmaz töhfələr vermiş böyük oftalmoloq-alimdir.

Konfransda məruzə ilə çıxış edən Azərbaycan Tibb Universitetinin Oftalmologiya kafedrasının müdiri, professor Paşa Musayev-Qəlbınur Zərifə xanım Əliyevanın cismən aramızda olmasa da, hər birimizin onu sonsuz hörmət və məhəbbətlə xatırladığını diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, O, gənc həkimlərin peşə fəaliyyəti ilə bağlı problemlərinin öyrənilməsinə və həllinə xeyli zəhmət sərf etmişdir.

Yeni Azərbaycan Partiyası Suraxanı rayon təşkilatının sədri Vüqar Seyidov çıxışında Zərifə xanım Əliyevanın Azərbaycan oftalmologiya məktəbinə dəyərli töhfələr verdiyini, gənc kadrların hazırlanmasında çox geniş fəaliyyət göstərdiyini diqqətə çəkib. O, vurğulayıb ki, Zərifə xanım əsl ziyalı qadın idi. Bu ziyallıq bir tərəfdən, Onun biliyində və savadında, digər tərəfdən, simasındakı nur, xasiyyətindəki təmkin və nəciblikdə özünü göstərirdi.

Məruzə ətrafında Azərbaycan Tibb Universitetinin Oftalmologiya kafedrasının dosenti Solmaz Əliyeva, Milli Məclisin deputatı Ağacan Abiyev çıxış ediblər.

Tədbirin sonunda da Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, tibb elmləri doktoru, professor Gəray Gəraybəyliyə Suraxanı rayonu Heydər Əliyev Mərkəzinin xatirə hədiyyəsi təqdim olundu.

ZÜMRÜD

Tərtərdə “Heydər Əliyev və Azərbaycan təhsili” mövzusunda dəyirmi masa keçirilib

Dünən Yeni Azərbaycan Partiyası Tərtər rayon təşkilatının qərarında rayon təşkilatı gənclər birliyinin və rayon təhsil şöbəsi ərazi ilk partiya təşkilatının birgə təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 94-cü ildönümü ilə əlaqədar “Heydər Əliyev və Azərbaycan təhsili” mövzusunda dəyirmi masa keçirilib.

Dəyirmi masa iştirakçıları öncə Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsinə bir dəqiqəlik sükutla yad ediblər. Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP rayon təşkilatının sədri Ramiz Şabanov Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi hər iki dövərdə Azərbaycan təhsilinin inkişafı, təhsil müəssisələrinin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, bu sahədə kadr potensialının artırılması, Azərbaycanın gələcəyinə yönəlmiş tədbirlərin, xüsusilə, gənclərin xaricdə yüksək statuslu ali təhsil müəssisələrində təhsil almaları istiqamətində atdığı addımlardan danışıb. Tədbirdə rayon təşkilatı gənclər birliyinin şura üzvü, təhsil şöbəsi ərazi ilk partiya təşkilatının sədri İntiqam Nuruyev çıxış edərək, Azərbaycanda gənclər siyasətinin daimi uğurlarından bəhs edib.

Tədbirdə Qaraağacı kənd tam orta məktəbinin müəllimi, rayon təşkilatı gənclər birliyinin şura üzvü Rəşad Qarayev, Səhləbad kənd tam orta məktəbinin müəllimi Səbuhi Bayramov, rayon uşaq gənclər idman mərkəzinin direktoru Emin Quliyev, şəhər 1 saylı tam orta məktəbi uşaq birliyinin rəhbəri Turanə Bayramova, uşaq yaradıcılıq birliyinin direktoru Ülviyyə Qənbərova, rayonda fəaliyyət göstərən “Çağdaş” kursunun rəhbəri Məhəbbət Musayev, Umudlu kənd tam orta məktəbinin müəllimi Şəhla Musalı və başqaları çıxış edərək, Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan təhsilinin yeni inkişaf mərhələsinə qaldırılması üçün göstərdiyi tarixi xidmətlərindən, Ulu Öndərin təhsillə bağlı müəyyənləşdirdiyi siyasətin bu gün ölkə Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev tərəfindən ardıcıl olaraq həyata keçirilməsindən bəhs ediblər. Dəyirmi masa YAP rayon təşkilatının sədri Ramiz Şabanovun yekun nitqi ilə başa çatdırılıb.

Rəfiqə KAMALQIZI

Zərifə xanım Əliyevanın zəngin elmi irsi bu gün də öz aktuallığını itirmir

Zərdabda Zərifə xanım Əliyevanın doğum günü münasibətilə tədbir keçirilib

Dünən Zərdab rayon icra hakimiyyəti, Yeni Azərbaycan Partiyası Zərdab rayon təşkilatının birgə təşkilatçılığı və səhiyyə işçilərinin iştirakı ilə Heydər Əliyev Mərkəzində Azərbaycanda oftalmologiya elminin inkişafında müstəsna xidmətləri

olan əməkdar elm xadimi, tibb elmləri doktoru, görkəmli alim və akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 94-cü ildönümü münasibətilə tədbir keçirilib. Tədbir iştirakçıları öncə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri düzüblər, Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan mərkəzi xəstəxananın baş həkimi Ruslan Nemətov Zərifə xanım Əliyevanın oftalmologiya elminin inkişafındakı xidmətlərindən danışdı, alimin bu sahədə apardığı elmi-tədqiqat işlərinin böyük səmərə verdiyini diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə çıxış edən YAP Zərdab rayon təşkilatının sədri Pərvin Mahmudova, rayon icra hakimiyyəti başçısının müavini, ictimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri Ramo Hacıyev və digərləri bildirdilər ki, görkəmli elm xadimi, dünya şöhrətli oftalmoloq-alimin anadan olmasının 94-cü ildönümü, nəinki rayonumuzda, ölkəmizdə, hətta onun həudurlarından kənar da silsilə tədbirlərlə qeyd edilir, sonsuz məhəbbətlə anılır: “Tanınmış alim, böyük insan, görkəmli ictimai xadim, dəyərli pedaqoq, gözəl həyat yoldaşı və ana, akademik Zərifə xanım Əliyevanın həyat və fəaliyyətinin müasir gənclər üçün də bir nümunədir”.

Sonda Yeni Azərbaycan Partiyasına yeni qəbul olunmuş bir qrup gəncə partiya vəsiqələri təqdim edilib.

Qismət ZƏNGİBASARLI

Azərbaycanlı deputat AŞPA-da erməniləri ifşa etdi

“Ermənistan rəhbərliyi bu danılmaz qırğına görə məsuliyyət daşıyır”

Avropa Şurası Parlament Assambleyasının yaz sessiyasının ilk günündə sərbəst müzakirələr zamanı Azərbaycanın qurumdakı nümayəndə heyətinin sədri müavini Vüsal Hüseynov çıxış edib.

O, fevralın 26-da Azərbaycanın Xocalı şəhərində Ermənistan silahlı qüvvələrinin dinc əhaliyə qarşı törətdiyi soyqırımın 25 illiyinin yad edildiyini xatırladaraq, beşəriyyətə və insanlığa qarşı törədilmiş bu cinayətin qurbanlarının xatirəsini anmağa çağırıb. V.Hüseynov Xocalı Soyqırımını zamanı qadınlar, uşaqlar və qocalar da daxil olmaqla, 613 insanın qətlə yetirildiyini, 487 şəxsin ağır yaralandığını və 1275 insanın əsir və girov götürüldüyünü, işgəncələrə məruz qaldığını, 197 nəfərin taleyindən hələ də xəbər olmadığını bildirdi. Bu insanların ailə üzvlərinin də həmin soyqırımın qurbanları olduğu vurğulayıb: “Düşünürəm ki, beşəriyyətə, insanlığa qarşı belə cinayətlər cəzasız qaldıqca, ədalət bərpa edilmədikcə, bizim hər birimiz belə cinayətlərin qurbanı ola bilərik”.

V.Hüseynov onu da bildirib ki, bu, Avropa Şurasına üzv olan dövlətin prezidentinin sözləridir. Ermənistan özünü qurban kimi göstərir, amma dünya Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində törədilən cinayətlərin əsl mahiyyətini bilməlidir. Gələcəkdə belə oxşar faciələrin qarşısının alınması üçün onlardan danışılmalı və ədalət bərpa edilməlidir. Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalının davam etdirilməsi regionda sülhə böyük təhlükədir. Azərbaycan sülhü dəstəkləyir və bu münaqişənin sülh yolu ilə həllində maraqlıdır. Ancaq sülh vasitəsilə həll yoluna Ermənistan hakimiyyətinin münasibətinə nəzər salaq. Bu yaxınlarda hər iki ölkənin vətəndaş cəmiyyətinin fəalları irəli sürdüyü “Ermənistan-Azərbaycan Sülh Platforması” adlanan sülh təşəbbüsünü vurğulamaq yerinə düşər. Bu platforma münaqişə başlayandan irəli sürülmüş ilk sülh təşəbbüsüdür. Ermənistanda fəaliyyət göstərən bir çox insan hüquqları müdafiəçiləri bu istiqamətdə keçirilən konfranslara və bu kampaniyanın genişləndirilməsinə təşviqinə qoşulublar. Vətəndaş cəmiyyətinin bu sülh təşəbbüsü də Ermənistan tərəfindən təzyiqlə məruz qalıb”.

Milli Məclisin deputatı çıxışının əvvəlinə qayıdaraq, parlamentariləri Xocalı Soyqırımının qurbanlarının xatirəsini yad etməyə çağırıb, ədalətin qalib gələcəyinə ümid etdiyini bildirdi.

Samir

28 aprel 2017-ci il

“Mühacir biznesi” dağıdıcı müxalifəti bitirəcək

Son günlər siyasi arenada baş verən qarşıdurmalar və çəkişmələr fonunda diqqətçəkən əsas mövzulardan biri də “mühacir biznesi” ətrafında müxaliflərin bir-birini ittiham etməsi, birinin digərini satqınlıqda, xəyanətdə günahlandırmasıdır. Vəziyyətin yenidən gərginləşməsi, onu deməyə əsas verir ki, növbəti mərhələdə müxalif partiyaların parçalanması qaçılmazdır.

Maraqlıdır ki, bundan öz məqsədləri üçün istifadə edib öne çıxmağa planlaşdıran partiya sədrləri üzə çıxmağa başlayıb. Məsələn kimi AXP sədri Pənah Hüseyn kimi müxalif texnoloqlarının ideyası ilə müxalifəti yenidən birləşməyə, bir olmağa cəhdlərin göstərməsini göstərmək olar. Daha doğrusu, artıq KAXCP sədri Mirmahmud Mirəlioğlu, “Ümid” sədri İqbal Ağazadə, ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu, “VIP” sədri Əli Əliyev P.Hüseynin təklifinə, könülsüz də olsa, razılıqlarını bildiriblər. Artıq S.Cəlaloğlu ilə Ə.Əliyev bir araya gələrək, ADP-“VIP” birliyinin yarandığını elan ediblər. Amma maraqlı məqam “birləşmə” məsələsində P.Hüseynin qeyri-səmimi olduğu bu vəziyyətdə görünür. Əcəba, müxalifətin birləşməsi təklifi ilə çıxış edən P. Hüseyn niyə özü ADP-“VIP” birliyinə qoşulmaqla daxili stereotipləri dağıtmağa meyil göstərməyib? Yoxsa S.Cəlaloğlu və ya Ə.Əliyevlə yol getməyi özünə sığdırmıyır? Və yaxud “Qarabağ” blokunda S.Cəlaloğlu ilə eyni maraqları bölüşən İ.Ağazadə niyə ADP-“VIP” birliyini “çürümüş kötük, uğursuz partiya sədrlərinin mənasız birliyi” adlandırır? İ.Ağazadənin ittihamı, onu deməyə əsas verir ki, “Ümid” sədri bacarığından daha böyük iddialara düşüb. Çünki İ.Ağazadə müəyyən dövr dağıdıcı müxalifət düşərgəsində özlərini “ana müxalifət” kimi təqdim edən qüvvələrin kursiyasında çalışmaq, gələcəkdə ona “böyük ümidlər” də verilib. Amma baş verən proseslərin gedişi zamanı ve-

rilən ümidlərin heç də real olmadığını anlayan İ.Ağazadə “Müxalifətin Siyasi Azadlıq” blokundan istefa verərək, müstəqil mübarizəyə üstünlük verdi. Amma nəticə İ.Ağazadə üçün heç də ürəkaçan olmayıb. 2015-ci il də parlament seçkilərində uğursuzluğa düçür olmaqla, arxivlik olduğunu nümayiş etdirdi.

Pənah Hüseyn müxalifətin baş bəlasına çevrilir

AXP sədri P.Hüseynin birlik ideyasını ortaya atıb, özünün qaçıb gizlənməsi onu göstərir ki, ideya heç də AXP sədrinin beyninin məhsulu olmayıb. Sifariş başqa ünvandan, konkret desək, Müsavat rəhbərliyindən gəlib. Çünki P.Hüseyn birbaşa Müsavatın ideoloji-siyasi xəttini təbliğ edən və bu partiyanın tapşırıqlarını yerinə yetirən şəxsdir. Birlik modelinin ortaya atılması ilə A.Hacılı və İ.Qəmbər bir növ P.Hüseyn vasitəsi ilə “Milli Şura”nın sədri Cəmil Həsənlinin və AXCP səri Ə.Kərimlinin nəbzini yoxlamağa, onların mövqelərini öyrənməyə çalışıblar. Gözləntilər özünü doğrultmadıqda, P.Hüseyn iddialarından bir növ imtina edib. Bu fakt, bir daha onu göstərir ki, “Milli Şura” və Müsavat münasibətləri düşməncilik müstəvisinə yüksəlib və bu baxımdan, müxalif düşərgənin heç bir perspektivi yoxdur. Diqqətçəkən məqam ondan ibarətdir ki, Müsavat yetkililəri müxalifətin birliyinin, konkret desək, P.Hüseynin ideyasının dəstəklənməməsinə görə, AXCP sədri Ə.Kərimlini ittiham edirlər. Müsavat funksionerlərinin sosial şəbəkələrdə

Ə.Kərimlini müxalifətin birliyinə mane olmaqda ittiham etmələrini göstərmək olar. Müsavat başqanı Arif Hacılına qarşı Mustafa Hacılı Facebookda paylaşdığı səhifəsindəki yazısında iddia edib ki, bölücülük fəaliyyətinin nəticələrinin əziyyətini Ə.Kərimli də çəkməkdədir: “Milli Şura”nın 8 aprel mitinqinin də uğursuz alınması Ə.Kərimlinin səhv siyasətinin acı bəhrəsidir. Bunu başa düşsələr, müxalifətin güclənməsinə nail olmaq mümkündür”.

Söz yox ki, dağıdıcı müxalifətin cəmiyyət tərəfindən qəbul edilməməsinin müxtəlif, həm də konkret səbəbləri var. Başlıcası hakimiyyətə gəlmək uğrunda anti-Azərbaycan dairələrə Dağlıq Qarabağı ermənilərə güzəştə gedəcəklərini vəd etmələri, ölkənin milli mənafeyini özlərinin və xidmət etdikləri qüvvələrin korporativ maraqlarına qurban verməyə hazır olmaları, məqam və nəqsədlərini anlamayan bir neçə gənci təxribatlar törətməyə təhrik etmələri və bu kimi səbəblərlə əlaqələndirmək olar. Qərb dövlətlərinin Bakıdakı səfirliklərində keçirdikləri görüşlər və Azərbaycanın maraqlarının satılmasına cəhdlərin göstərilməsi, dağıdıcı müxalifətin xalqın gözündən düşməsinin başlıca səbəbləri sırasına aid etmək olar. Mövcud faktlara baxmayaraq, fəaliyyətini qərəzli xarici dairələrin dağıdıcı maraqlarının təmin olunması missiyası üzərində quran dağıdıcı müxalifət Azərbaycanı xaos yaratmaq, təkmil struktur elementlərinə malik olan və möhkəm əsaslara söykənən siyasi sistemin sabitliyini sarsıtmaq üçün ən müxtəlif çirkin vasitə və üsullardan istifadə etməkdən çəkinmir. Bu da dağıdıcı müxalifətin çirkin, yaramaz siyasətinin dəyişməsinin mümkün olmadığını göstərir. Bu cür müxalifət məhvə məhkumdur, necə ki, bunun artıq bütün elementləri açıq şəkildə görünməkdədir. Yeni müxalif partiyalar parçalanma mərhələsinə başa vurub, məhv olma dövrünə adlayıblar.

İ.ƏLİYEV

Bu, artıq bir faktdır ki, son 25 ildə müxalifət milli siyasi məkanda yalnız öz maraqlarının təmin olunması baxımından fəaliyyətini qurub.

Məhz adlarını müxalifət qoyan bu qaragüruhçular ölkəmizdə ictimai-siyasi proselərdə uğur qazana bilməyiblər, ictimai dəstəkdən məhrum olunublar. Xarici məkrli qüvvələrin sifarişlərini yerinə yetirməklə ölkədəki mövcud ictimai-siyasi sabitliyi pozmağa can atan Əli Kərimli, İsa Qəmbər, Arif Hacılı və digər qaragüruhçular, hər dəfə ayrı-ayrı dövlətlərdə xoşagəlməz hadisələr baş verəndə, özlərinin varlığını sübut etmək üçün fəallaşır və diqqət mərkəzinə çevrilməyə çalışırlar.

Müxalifətin ideya və təklifləri cəmiyyət üçün maraqsızdır

Sosial bazasının yoxluğu üzündən dağıdıcı müxalifət neçə vaxt idi ki, mitinq, küçə yürüşü və digər aksiyalar keçirə bilmir. “Milli Şura”- AXCP çütlüyü aprelin 8 - də mitinq keçirsə də, uğursuzluğa düçar oldu. Çünki ictimai rəy bu qüvvələrin mitinq çağırışına rədd cavabı verdi.

Hazırkı məqamda isə dağıdıcı müxalifətin əsas müzakirə etdiyi mövzu 2018-ci ildə keçiriləcək prezident seçkiləri məsələsi ətrafında müzakirələr qurmasıdır. Hətta müxaliflərin indidən “vahid namizəd” məsələsinin həll etmək üçün təklif və ideyalarla çıxış edir-

lər. Söhbət etdiyimiz müsahiblərimiz seçkilərə hələ il yarım qalmasına baxmayaraq, müxalifət yetkililərinin indidən “vahid namizəd” məsələsi ətrafında müzakirələr qurmalarını onların abnormal durumda olmaları ilə əlaqələndirdilər.

“Təkamül” partiyasının sədri Teyyub Qənoğlu “SƏS” qəzetinə açıqlamasında bildirdi ki, müxalifət düşərgəsində təmsil olunan partiyalar pərakəndə bir halda olduqlarından, onların hansısa prinsipial məsələdə ortaq mövqeyə gəlmələri qeyri-mümkündür: “Mü-

Müxalifət xalqdan kənarında mövcud olan siyasi qrupdur

xalifətin bir ayara gəlməsi üçün uzun müddətdir ki, həmin qüvvələr çalışırlar, amma heç bir nəticəsi olmur. Belə olan halda da, müxalifətdə olan digər siyasi partiyaların liderləri bu cür məsələlərdən istifadə edərək, həmin düşərgədə olan digər siyasi partiyaları öz ətrafında birləşdirməyə çalışırlar. Lakin müxalifətin birləşməsi real görünmür. Ümumiyyətlə, müxalifət liderlərinin bir-birinə nifrət etmələri onların süqutunu bir qədər də yaxınlaşdırır. Əgər bir yerdə nifrət varsa, onda həmin yerdə hər hansı bir irəliləyişin olmasından söhbət gedə bilməz. Gərək ölkədə keçirilən seçkilərdə qalib gəlmək üçün xalq tərəfindən dəstəyin olsun. Amma müxalifətin xalq tərəfindən heç bir siyasi dəstəyi yoxdur

ki, ölkədə keçirilən seçkilərdə qalib gəlsin. Belə olan halda da, müxalifətin seçkilərdə uğur qazanmasından söhbət gedə bilməz”.

Müxalifət partiya sədrləri bir-birinə nifrət edirlər

“Azadlıq Hərəkatçılar Birliyi”nin sədri Təhmasib Novruzov da müxalifət partiya yetkililərinin mehriban düşmənlər olduqlarını bildirdi. Qeyd etdi ki, müxalifət ne vaxt mehriban olub ki, indi de olsun: “Sadəcə olaraq, müxalifət liderlərinin özlərinə sərf edəndə və xarici qüvvələrin tapşırığı olanda, onlar hansısa bir məsələ ilə bağlı bir araya gəlirlər. Amma bu da, çox uzun çəkmir. Artıq uzun illərdir ki, müxalifət ölkədə

keçirilən bütün seçkiləri uduza-uduza gəlir. Amma buna baxmayaraq, yenə də müxalifət təmsilçiləri reallığı özündə əks etdirməyən xəyallara dalararaq, 2018-ci ildə keçiriləcək seçkilərə indidən hazırlıq görürlər. Əlbəttə ki, onların seçkilərə indidən hazırlıq görməsinin heç bir nəticəsi olmayacaq. Yeni hər zaman olduğu kimi, bu seçkilərdə də müxalifət məğlub olacaq. Çünki onların Azərbaycan xalqı tərəfindən heç bir siyasi dəstəyi yoxdur. Demək olar ki, müxalifətin var olub-olmaması cəmiyyət üçün maraqlı deyil. Belə olan halda da, yaxşı olardı ki, müxalifət sakitcə öz yerində otursun”.

GÜLYANƏ

SAMİR

Guya iynə atsan, yerə düşməzmiş

Tutaq ki, Əli Kərimlinin çağırışına uyan 150-200 nəfər “Məhsul” stadionuna gəlmədi, 10 manatlıq cəbhəçiləri də mitinqə gətirmək mümkün olmadı... o zaman nə baş verəcək? “Milli Şura”nın sədri Cəmil Həsənlili “on minlərlə adam məni müdafiə edir, ideyalar(?)ımın arxasınca gəlir” deməklə, nə sə düzələcəkmiz? Rəsul Quliyev düz deyir də, AXCP sədrinin “ağlı” qədər “ağlı” sahibi olanlar mitinqdə olmasa, C.Həsənlili gərək tribunaya çıxıb, “Şahqulu” bəy kimi özbaşına danışsın. Dediklərindən belə çıxır ki, mitinqdə iynə atsan, yerə düşməzmiş. Amma orada olanlar yaxşı bilirlər ki, nəinki iynə, mitinqin ortasından helikopter və hətta teplovoz da keçirmək olardı.

Bunların dediyi kimi, əgər mitinqdə on minlərlə adam iştirak etmişdise, o zaman “Məhsul” stadionu niyə dolmadı? Axı bu stadion cəmi 20-25 min adam tutur. İndi görün iş nə yerə çatıb ki, 12 il öncə “rəngli” inqilablardan fərhlənən Ə.Kərimli mavi rəngdən imtina edərək, narıncı qalstuk vurub oturmuşdu AXCP-nin qərargahında... Hər cəbhəçidən də 10 manatdan yığıb, hərəsinə bir qalstuk tikdirmişdi. Mən 7-ci sinifdə oxuyanda, bu adamdan eşitdiyim sözləri indi də eşidirəm.

Dünən Eldəniz Quliyevin evində xırda toplantı keçirən Ə.Kərimli ABŞ-ın Şimali Koreyaya hücum planlarından danışdı, hətta Cənubi Koreyada keçirilən hərbi təlimləri Qafqaz üçün mühüm amil adlandırıldı. Beləsinə qınamaq da olmur, bir adam ki, Trampın Kim Çen İnnin söz atışmasından mədət uma... Kəlbəcər işğal olunan gün Elçibəy “eybi yox, biz Çində bayrağımızı sancacağıq” demədimi?

İsgəndər Həmidovun qarşısı Sərdar Həmidovdan, ölümündən bir müddət öncə, müsahibə alırdım. Yəqin bilirsiniz ki, S.Həmidov birinci Qarabağ müharibəsi vaxtı Tərtər rayonunun icra hakimiyyətinin başçısı olub. Söhbət gəldi “Ləl-Cəvahirat” Fonduna çıxdı, elə fondun adını eşidən kimi S.Həmidov tez əlini telefona atıb Ə.Kərimliyə, ardınca da P.Hüseynə zəng elədi. AXCP sədri telefonu açan kimi S.Həmidov soruşdu: Əli bəy, bəlkə jurnalistin sualına sən cavab verəsən, jurnalsit “Ləl-Cəvahirat” Fonduna yığılan 850 kq qızılın taleyini soruşur. AXCP sədri “a kişi, get işinlə məşğul ol” deməklə kifayətləndi. Ardınca da P.Hüseynə zəng etdi, o da bu sözü eşidən kimi başladı İ.Həmidov söyməyə ki, sənə o öyrədir, ona görə mənə zəng etməsən. İndi deyəndə ki, Ə.Kərimlinin Türkiyədə şirkətləri var, inanmırsız. Eləcə də Azərbaycanda müxtəlif qohumlarının adına açdığı böyük gəlir gətirən obyektləri və firmaları da vardır. O vaxt Rəhim Qazıyev nə vaxt Prezident Aparatına gəlmişsə, Ə.Kərimli əsgər getməyə qorxduğundan qaçıb gizlənməmiş. Baş qızilları çantalarla Türkiyəyə daşımağa qarışmışdı. Qohumların bir strukturda işləməyini indi “pis hal” adlandıran Ə.Kərimli bu qızillardan onunla eyni strukturda işləyən arvadının və qohumlarının yaxa-yuxasına az taxmamışdı.

Nigar Qarasoylu adlı bir cəbhəçi qız mənə məktub ünvanlayıb, məktubu olduğu kimi nəzərinizə çatdırıram: “Qəzetdə yazmısınız ki, “Nida”çılar ayda Xədicə İsmayıldan 400-500 manat maaş alır. Mənim də adımlı çəkmişiz. Biz Azərbaycanın ən parlaq gəncləriyik. Şəxsən mən özümü bayırda qoyacam və bunun sənə dəxli yoxdur. Kimlə bir yatağa giririk, ölkəni kimə satırıq, əcəb edirik...”.

Əslində, bu “xanım” X.İsmayıl, İ.Qəmbərin, Ə.Kərimlinin mövqeyini ifadə edib. Əvvəla, bu xanımca, görəsən, bilirmi ki, o, mənə bu məktubu kafedə yazarkən, mən də qonşu masada oturmuşdum. Yanında da X.İsmayıl! Nə dikte edirdisə, onu da yazırdı... O ki qaldı Nigarın “parlaq” gənc olmağına... düz deyir, ölkəni satmağı özünə şərəf bilən belələrinin gələcəyi çox “parlaq”dır, “ulduz”ludur, tək otel ulduzuna çevrilməyən. Di bunu da arzulayırsansa, bu da bəkeş!

İnsanın hüquqi müdafiəsi təcrübəsindən

İnsan hüquqlarının müdafiəsi zamanı şahidin dindirilməsilə əlaqədar biz bir sıra məsələləri müzakirə etməliyik. Birincisi dəlillərdən istifadə olunmasına aiddir. Şəxsin təqsirli olub-olmadığı və mübahisənin hansı yola həll ediləcəyi əvvəlcə birinci instansiya hakimi tərəfindən həll olunmalıdır. Strasburq Məhkəməsi, sadəcə olaraq, bütövlükdə məhkəmə prosesinin ədalətliyini nəzərə alaraq, daxili məhkəmənin qərarının əsaslı olub-olmamasını dəqiqləşdirir.

Nə qədər ki, daxili məhkəmə dəlillərin nəzərdən keçirilməsi üçün sübutlar təqdim edir və nə qədər ki, iddiaçı dəlili şərh etmək imkanına malikdir, Konvensiyanın 6-cı Maddəsinə müvafiq heç bir sual yaranmır.

M.Vilicer yazır: "Şahidlərin dindirilməsi ilə bağlı məsələ daha çətinidir. Əvvəlcə dəlillərə əsasən, tətbiq olunan prinsipdən istifadə edilir. Lakin müttəhim onu ittiham edən şahidə sual vermək imkanına malik olmalıdır. Bunun məhkəmədə baş verməsi faktı, onu sübut edir ki, əksər kriminal prosedurlarda (Kontinental-Avropa) istintaqın mühüm hissəsi məhkəməyə qədərki mərhələdən keçir. Strasburqun presedent hüququ, belə bir faktı kafi hesab edir ki, hətta məhkəməyə qədərki mərhələdə olsa da, müttəhim ən azı bir dəfə istənilən müstəntiqə suallar vermək imkanına malikdir. O, öz xeyrinə, yəni yüngülləşdirici ifadə kimi, şahidlərə suallar vermək üçün kifayət qədər imkana malik olmalıdır. Əlbəttə, əgər müttəhim həmin hüquqdan istifadə etmək istəmərsə, yaxud bundan imtina edərsə, bu, başqa məsələdir.

Strasburqda hələ də həllini gözləyən daha bir məsələ - uşaqlara xələlət gətirmə zamanı uşaqla xələl gətirən arasında üzvləşməyə icazə verilməsidir. Aydın ki, bu təcrübə, artıq onsuz da xeyli zərər çəkmiş uşağı müdafiə etmək məqsədi daşıyır və bu halda, müttəhim Konvensiyanın 6-cı Maddəsinə müvafiq mühüm hüquqlardan birindən məhrum edir.

Bu incə məsələ müttəhimin adının gizli qalmasını arzulayan şahidlərlə üzvləşmək hüququna aiddir. Belə hal o zaman mümkündür ki, şahidlər müttəhimin onlardan qisas alacağından qorxurlar. Belə bir vəziyyət polisin qanunsuz sövdələşmə arzusunda olan şəxslər kimi fəaliyyət göstərən məxfi agent, yəni polis zabitlərini muzdla ələ keçirərək, bu minvalla başqa adamları işə cəlb etdikdə, sonradan həmin şəxslərin cinayət başında yaxalandıqları təqdirdə də yaranır. Təbii ki, məhkəmədə istənilən üzvləşmə polis üçün hər hansı gələcək çirkin sövdələşmə məqsədilə müəyyən məxfi agentlərdən istifadəni davam etdirməsi imkanını dərhal istisna edir.

Strasburq Məhkəməsi müvafiq vəziyyətlərdə təhlükə altına qoyulmuş müxtəlif maraqları nizamə salıb. Bütövlükdə nəzərdən keçirilməyən bu presedent hüquqa aşağıdakı şəkildə yekun vurula bilər: müttəhimə (əgər arzu edərsə) şahidlə üzvləşmək imkanı verilməlidir. Bu sərt prinsipdir. Lakin əgər şahid naməlum qalmaq üçün tutarlı səbəblər, xüsusən də, qisas qorxusunu səbəb göstərsə, məhkəmə müstəsna hal kimi şahidlə müttəhimin özünün deyil, müttəhimin hüquqi nümayəndəsinin üzvləşdirilməsinə icazə verə bilər".

Şahidlərin dindirilməsi və dəlillərdən istifadə məsələləri Konvensiyanın 6-cı maddəsinə uyğun olaraq, işin

şifahi və kütləvi dinlənməsi tələbi ilə sıx əlaqədardır (hərçənd, artıq bizim eşitdiyimiz kimi, 6-cı maddə xahiş edən şəxsin məhkəməyə qədərki mərhələdə şahidlərlə üzvləşdiyi təqdirdə yerinə yetirilir) və bütün dəlillər mübahisə məqsədilə açıq məhkəmədə dinlənilməlidir. Həqiqətən də, şifahi dinləmə ədalət məhkəməsi anlayışının əsasında durur. Şifahi dinləmə iddiaçının, - cinayət işlərinə baxılarkən isə, bir qayda olaraq, həm də onun vəkilinin və ictimaiyyətin iştirakını nəzərdə tutur.

Şifahi və kütləvi dinləmə hüququ mütləq deyil. Xüsusilə, mülki işlərdə xahiş edən şəxs bu hüquqdan imtina edə bilər. Lakin əgər şəxs öz hərəkətləri ilə bu hüquqdan imtina etdiyini göstərsə, imtina edən şəxs məsələyə aydınlıq gətirməlidir, yəni xahiş edən şəxsin dinlənməni istəyib-istəməməsi aydın olmalıdır. Konvensiyanın 6-cı Maddəsinə uyğun olaraq, hüququn bu cür izahı, daha dəqiq deyilsə, imtina edən şəxsin imkanı, bir daha təsdiq edir ki, şifahi və kütləvi dinləmə tələbi, sadəcə, gərəksiz rəsmi iş deyil. Digər məhkəmə bu işin həm hüquqi, həm də rəsmi cəhətlərini tətbiq etmək yurisdiksiyasına malikdirsə, apellyasiya məhkəmələrində həm cinayət, həm də mülki işlərdə dinləmələr zərurətə çevrilecək.

Müəllifin fikrincə, 6-cı maddənin 1-ci paragrafında qeyd olunduğu kimi, ictimaiyyət, müstəsna hal kimi dinləmələrə dəvət edilməyə bilər. 6-cı maddədə göstərilir ki, ictimaiyyətin nümayəndələri məhkəmə salonundan çıxarıla bilər, buna baxmayaraq, jurnalistlər dinləmələrdə iştirak edirlər. Beləliklə, ictimaiyyət və mətbuat müstəsna hal kimi, milli təhlükəsizliyin, yaxud yeniyetmələrin maraqları tələb edərsə, salondan çıxarıla bilərlər. Tərəflərin şəxsi həyatının müdafiəsi də bunun üçün səbəb ola bilər. Məsələn, belə bir nümunəyə diqqət yetirək: tibbi ekspert xəstənin vəziyyətinin zəifliyini xatırlatmalıdır, yaxud şəxsin psixi vəziyyəti müzakirə olunmalıdır. Bəşarətə dair işlərdə ailə həyatının incəliklərinin müzakirəsi də ictimaiyyətin nümayəndələrinin salondan çıxarılmasına səbəb göstərilə bilər. Digər tərəfdən Strasburq Məhkəməsi təşkilatı səbəblərə görə, məsələ ictimaiyyətə aid olduqda çox ciddi münasibət göstərir. Aydın ki, müstəsna hallar mövcuddur. Məsələn, böyük miqdarda adam üçün nəzərdə tutulmayan salonda çoxlu müttəhim və onların nümayəndələri iştirak etmək istəyirlər, amma həmin salon bu sayda adam üçün nəzərdə tutulmayıb.

Hər halda, məhkəmənin aşkarlığı da məhkəmə qərarının kütləvi elan olunmasını tələb edir. Yəni də bu məhkəmə prosesinə demokratik nəzarətə kömək edir, çünki müttəhimin təqsirli olmasına, yaxud fərdi məsələnin həllinə dair qərarla göstərilən səbəblər məhkəmə prosesinin bütövlükdə, ədalətli olub-olmamasının müəy-

yənəşdirilməsinə xidmət edir. Strasburq presedent hüququ bu baxımdan bir mühüm istisnayı nəzərdən keçirir. Ali məhkəmələrin, xüsusən, konstitusiya, yaxud kassasiya məhkəmələrinin qərarlarının açıqlanmaya ehtiyacı yoxdur. Məhkəmə qərarının sonradan mətbuata və ictimaiyyətə çatdırılması üçün, sadəcə olaraq, məhkəmənin qeydiyyat şöbəsinə verilməsi tamamilə kifayətdir.

İndi isə hüquqi təmsilçilik hüququ haqqında Konvensiyanın 6-cı Maddəsinin 3-cü (c) paragrafına müvafiq təminat barədə söhbət açmaq olar. Mülki məhkəmə proseslərində bununla bağlı heç bir problem yaranmır. Kriminal məhkəmə proseslərində isə məsələ bir qədər qəlizdir və hüquqlar aşağıdakı qaydada izah edilə bilər:

1) müttəhim vəkilin hüquqi yardımından tamamilə imtina edə bilər; 2) müttəhim öz vəkilini özünə seçə bilər; 3) müttəhim müəyyən şəraitdə məhkəmənin rəsmən təyin etdiyi vəkilin xidmətindən istifadə edə bilər; 4) hüquqi müdafiə peşəkarlıqla həyata keçirilməlidir. İcazə verin, bu hüquqları ardıcılıqla izah edim.

Əvvəla, müttəhim vəkilin köməyindən imtina edərək, özünü şəxsən müdafiə etmək hüququna malikdir. Bu, özünəşahidliyə bənzəyir, hərçənd müttəhimin işin hüquqi cəhətdən bütün qəlizliyini tuta bilməməsi nəzərə alınır.

İkincisi, müttəhim özünü seçdiyi şəxs tərəfindən hüquqi baxımdan təmsil oluna bilər. Həmin şəxslər prinsipdə daxili qaydalara uyğun şəkildə ixtisaslı vəkillər olmalıdır. Burada məhkəmə özü vəkilin müttəhimə lazımı səviyyədə təmsil etməsinə təminat yaratmalıdır; əgər zərurət yaranarsa, məhkəmə müttəhimdən yeni vəkil tapmasını xahiş etməlidir. Digər tərəfdən, müttəhim özünün hüquqi təmsilçisini daim dəyişmək üçün məhdud hüquqlara malikdir. Hər bir yeni vəkil işlə tanış olmalıdır. Buna görə də vəkillərin dəyişdirilməsi xeyli vaxt apara bilər.

Strasburq presedent məhkəməsi müəyyən edib ki, ədalət məhkəməsi naminə daxili məhkəmələr, hətta vəkillərin dəyişdirilməsini qadağan edə bilərlər.

Üçüncüsü, müttəhim rəsmi təyin edilmiş vəkil almaq hüququna malikdir və əgər onun maddi imkanı məhduddursa, vəkilin əməkhaqqını məhkəmə ödəməlidir. Bu hüququ təsdiq edən prinsip - qüvvələrin bərabərliyinə əsaslanır, müttəhim özünü lazımı səviyyədə müdafiə etmək vəziyyətində olmalıdır və əgər o öz müdafiəsini təşkil etmək iqtidarında deyildirsə, bu işi məhkəmə yerinə yetirməlidir. Belə bir vəziyyətdə müdafiəni müşahidə etmək və lazım gələrsə, müttəhim üçün yeni vəkil tapmaq məhkəmənin vəzifəsidir.

M.Vilicer yazır: "Çox vaxt belə hallar da müşahidə olunur ki, Konvensiya fərdə - müttəhimə öz şikayətlərini digər fərdə - rəsmən təmsil olunan vəkilə göndərməyə icazə verir. Konvensiyanın hüquqları heç vaxt fərdlərə qarşı yönəlmir, yalnız dövlət hakimiyyət orqanlarına istiqamətlənir. Bu vəziyyətdə şikayət rəsmi təmsil olunan vəkilə qarşı yox, məhkəməyə qarşı, deməli, dövlətə qarşı yönəldilir, belə ki, dövlət müttəhimin səmərəli təmsilçiliyini təmin etmək cəhətdən lazımı qədər məsuliyyət daşımayıb.

Dördüncüsü, 6-cı maddənin 3-cü

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "İnsan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi, vətəndaşların hüquqi, siyasi mədəniyyət səviyyəsinin yüksəldilməsi, sosial və siyasi fəallığının artırılması" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

(c) paragrafı peşəkar müdafiə hüququnu təmin edir. Bu, bir tərəfdən o, deməkdir ki, müttəhim özü artıq ədalətli məhkəmə hüquqlarına daha çağırma bilməz. Belə ki, hər halda məhz onun təmsilçisi müdafiəni üzünə götürür və həmin hüquqlardan istifadə edir. Digər tərəfdən bu, dövlət hakimiyyət orqanlarının müdaxiləsi olmadan müttəhimlə onun vəkilini arasında maneəsiz əlaqə deməkdir. Bu hüquq, müttəhimlə onun vəkilini arasında imtiyazlı münasibətlərin mövcud olduğu həbsxanalarda mühüm rol oynayır. Yeri gəlmişkən, müttəhimlə Strasburq Məhkəməsi arasında da müvafiq imtiyazlı münasibətlər var.

Strasburq presedent hüququnda səmərəli şərh hüququna misalla rastlaşmaq olar. Bir dəfə həbsxanaya salınan müttəhim öz vəkilini gördüyü. Onlar söhbət edərkən, nəzarətçi polis danışıqı lentə yazıb. Müəyyən məqamda söhbət kriminal işə dəxli olmadığına görə, polis hətta vəkilə müttəhim arasında söhbəti kəsməli olub. Strasburq Məhkəməsi bu halda çətinlik çəkmədən Konvensiyanın 6-cı maddəsinin pozulduğunu bildirib.

Beləliklə, söhbət üçün təqsirsizlik prezumpsiyasını mövzusu qalır. Konvensiyanın 6-cı Maddəsinin 2-ci paragrafı bunu aşağıdakı kimi izah edir: "Cinayətdə ittiham olunan hər bir kəs, təqsiri nə qədər ki, sübut olunmayıb, təqsirsiz sayılır". Bu barədə gec söhbət açması heç də təqsirsizlik prezumpsiyasının az əhəmiyyət daşıdığını göstərmir. Bu anlayış bütün cinayət məhkəmələrində mövcuddur və bütün hakimiyyət orqanlarına aiddir".

Prinsipdə, təqsirsizlik ehtimalı

hakimiyyət orqanlarına - hüquqi, inzibati, yaxud hər hansı orqana qadağan edilir ki, əgər hər hansı bir şəxs məhkəmə tərəfindən təqsirli bilinməyib, onun cinayət törətdiyini rəsmən və ya qeyri-rəsmi şəkildə iddia etsin. Təcrübədə müvafiq bəyanatlar məhkəmə prosesinin əvvəlində, şübhəli şəxs yaxalandığı məqamda prokuror mətbuat nümayəndələrinə "biz canını tapmışıq" deyərək yaranır. Bu cür bəyanat, əlbəttə ki, Konvensiyanın 6-cı Maddəsinin 2-ci paragrafına ziddir. Hər halda, Strasburq presedent hüququ müvafiq bəyanatın mətinə baxır. Əgər şəxs açıq və danışıqsız canı kimi göstərilib, aydındır ki, o, daha təqsirsiz hesab olunmayacaq. Strasburqa təqdim olunan İsveç məsələsi daha qəliz idi. İsveçin ədliyyə naziri bildirdi: "Nəhayət ki, biz bombardmanda təqsirli olan şəxsi tapmışıq, indi o, məhkəmə qarşısında dayanmalı, biz isə qərarı gözləməliyik". Konvensiyanın 6-cı Maddəsinin 2-ci paragrafına görə, burada heç bir problem yoxdur, mətndə aydın deyilir ki, cinayət məhkəməsi gözlənilir və hələlik, qərar çıxarmayıb, başqa sözlərlə, şəxs hələ bəraət ala bilər.

Ölkə mətbuatı da təqsirsizlik prezumpsiyasını nəzərə almalıdır. Tamamilə mümkündür ki, cinayət mühakiməsi zamanı mətbuatın güclü təzyiqli işi həll etməli olan hakimlərə məxfi təsir göstərsin. Daha dəqiq desək, Konvensiyanın bütün digər təminatları kimi, 6-cı Maddənin 2-ci paragrafı da ictimai orqanlara qarşı yönəlib, bilavasitə mətbuat, yaxud mətbuat nümayəndələrinə qarşı yönəlməyib.

Vahid ÖMƏROV,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Hansı daha faydalıdır: qaçış, yoxsa yeriş?

İdman yerışı ilə məşğul olanlar bəlkə də onların yanından şütüüb keçən qaçışçılara bir qədər həsəd aparırlar. Qaçışçılar bir az tərləsələr də özlərindən çox razı olurlar. Amma siz onlara həsəd aparmayın - idman yerışı qaçış ilə müqayisədə ondan heç də geri qalmayan səmərəli məşğuliyyət ola bilər. ABŞ-da aparılmış bir tədqiqatda 33.000 qaçışçı və 16.000 nəfər idman yerışı ilə məşğul olan iştirak etmişdir. Altı il ərzində yerışın və qaçışın bu və ya digər xəstəliklərə tutulma riskinə təsiri öyrənilmişdir. Tədqiqatlar göstərmişdir ki, idman yerışı ilə məşğul olmaq qan təzyiqini, qanın tərkibində şəkərin və lipidlərin (piylər və piy maddələri) səviyyəsini azaldır. Bu barədə dəqiq məlumatlar belədir: qaçış yüksək təzyiq riskini 4,2 faiz, yerış isə 7,2 faiz azaldır. Qaçış ilə məşğul olanların diabet xəstəliyinə tutulma riski 12,1 faiz, sürətli gəzintilərdə və idman yerışı məşğələlərində isə 12,3 faiz azalır. Bu araşdırmaların əsas nəticəsi ondan ibarətdir ki, idman məşğələləri zamanı hələdici amil hərəkətin sürəti deyil, sizin qət etdiyiniz məsafədir. Buna görə də əgər çox məşğulsunuzsa və vaxtınız azdırsa əyləşməkdənsə qaçmaq yaxşıdır. Lakin əgər boş vaxtınız varsa, qaçmaqdan əvəzlənmək yaxşıdır. Daha bir məqama diqqətinizi cəlb edirik: burada söhbət əhəstə gəzintilərdən deyil, idman yerışı məşğələlərindən gedir. Hərçənd, sakın gəzintilər də hamı üçün vaxtaşırı lazımdır. Çoxdan məlum olan və bir daha təsdiqlənmiş nəticə belədir: fiziki fəallıq bir sıra xəstəliklərin qarşısını almaq üçün ən səmərəli vasitə, idman yerışı isə sağlamlığı möhkəmlətmək üçün əla vasitədir. Həftədə azı 2 saat idman yerışı ilə məşğul olmaq lazımdır.

Alimlər vaxtından əvvəl doğulan körpələr üçün süni uşaqlıq yaradıblar

AZƏRTAC Federal Xəbərlər Agentliyinə istinadla məlumat verir ki, amerikalı bioloqlar dünya tarixində ilk dəfə olaraq içərisində rüşeym yetişdirilən "süni analıq" hazırlayıblar. "Nature Communications" nəşrinin məlumatına əsasən, bu təcrübə ilk dəfə rüşeym halında olan quzu üzərində aparılıb. Rüşeym düz bir ay inkubatorada saxlanılıb.

Mütəxəssislər bildiriblər ki, vaxtından əvvəl doğulmuş körpələr, habelə heyvan rüşeymləri üçün nəzərdə tutulan "süni analıq" həyatı qoruyub saxlamaq məqsədi daşıyan özünəməxsus sistemdir. Burada rüşeym xüsusi amniotik mayenin daxil olduğu borulara qoşulan möhkəm paketdə yerləşir. Rüşeym halında quzu da məhz belə inkubatorada yetişdirilib.

Alimlərin sözlərinə görə, "biokisə"yə doldurulan amniotik mayenin tərkibinin təkmilləşdirilməsi daha iddialı məsələləri həll etməyə və inkişafdan qalan rüşeymlərin böyüməsinə şərait yaradır. Bundan başqa, inkubator həm inkişafdan qalan rüşeymləri, həm də, insan övladını xilas edə bilər.

Zəfəran göz xəstəliklərinin müalicəsində əvəzsizdir

Azərbaycanda elə bitkilər yetişir ki, onların dünyada analoqu yoxdur. Ətrinə, rənginə və müalicəvi əhəmiyyətinə görə hazırda qramı qızıldan baha olan Abşeron zəfəranı Azərbaycanın milli-maddi sərvəti hesab olunur.

Dünyada müalicəvi, həm də müqəddəs çiçək sayılan zəfəranın becərilməsi 3-4 min il bundan əvvələ təsadüf edir. Bəzi mənbələrdə qeyd olunur ki, bu nadir bitki Avropaya ərəb istilaları zamanı aparılmışdır. Qədim Misir, Babilistan, İran və digər Asiya ölkələrində, Romada təbiblər zəfəranla bir çox xəstəlikləri müalicə etmişlər. Zəfəranın Abşeron yarımadasına gətirilməsi isə təxminən VIII-IX əsrlərə təsadüf edir. Abşeronun mülayim qışı, günəşli yayı və münbit torpağı zəfəranın becərilməsi üçün çox əlverişlidir. Bir kiloqram quru zəfəran almaq üçün 200 minə yaxın çiçək lazımdır. Azərbaycanda ən keyfiyyətli zəfəran Bilgəhdə yetişir.

ELAN

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Korreksiyaedici təlim ixtisasının IV kurs tələbəsi Arslan Ahmet Yusufun adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etbarsız sayılır.

Akond -1 Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətə (MMC) məxsus VÖ-EN (№1501246671) itdiyi üçün etbarsız sayılır.

Baş redaktor:

Bəhrüz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

**Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov**

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 32.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Buraxılışa məsul: Mətləb Salahov

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yığılır, səhifələnir.
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur

Qəzetdə AzərTAC, SİA, APA və AZADİFORM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 5500

SƏS

Son səhifə

28 aprel

"İdman zallarında satılan əlavələr insanların sağlamlığına ciddi ziyan vurur"

"İdman zallarında satılan əlavələr insanların sağlamlığına ciddi ziyan vurur". SİA-nın məlumatına görə, bunu gənclər və idman naziri Azad Rəhimov deyib. A.Rəhimov bildirib ki, idman zallarında məşq edən adi insanlar da orada müxtəlif kimyəvi əlavələrdən istifadə edirlər: "Əgər o əlavələr qanunda öz əksini tapmayıbsa, biz qanuna dəyişikliklər etməliyik. Bu bizim gənclərimizin sağlamlığı üçün zəruridir. O əlavələrin tərkibində müxtəlif proteinlər var ki, insanlar onlardan istifadə edirlər, sonra da sağlamlıqlarına ciddi ziyan deyir. Biz istəməzdik ki, həmin zallarda məşq edən insanlara keyfiyyətsiz məhsullar satılsın". Nazir qeyd edib ki, son vaxtlar bütün idman zallarında xüsusi vitrinlər qoyulub və belə kimyəvi əlavələr satılır: "Əksəriyyəti də çalışır ki, ucuz alıb baha satsın. Ucuz malın da keyfiyyəti olmur, sağlamlığa ciddi ziyan vurur. Yəni biz ancaq peşəkar idmançıları deyil, sadəcə məşq edən, idmanı sağlam həyat tərzini qəbul edən insanları da qoruyalıyıq".

"Bakı-2017"də yarışacaq basketbolçularımızın adları açıqlanıb

Basketbolun 3x3 növü üzrə kişilərdən ibarət Azərbaycan millisinin "Bakı-2017" IV İslam Həmrəyliyi Oyunları üçün heyəti açıqlanıb. SİA-nın məlumatına görə, baş məşqçi Samit Nuruşadze Bakıda keçiriləcək yarışda Amil Həməyev, Zaur Paşayev, David Barbakadze və Marşall Mozese şans verəcək. Qeyd edək ki, "Bakı-2017"də "A" qrupunda mübarizə aparacaq millimiz Türkiyə, Türkmənistan, Səudiyyə Ərəbistanı və Pakistan basketbolçuları ilə qarşılaşacaq.

Şenol Günəş daha bir il "Beşiktaş"ın sükanı arxasında olacaq

"Beşiktaş"ın baş məşqçisi Şenol Günəş növbəti mövsüm də komandanı çalışdıracaq. Qol.az-ın Türkiyə mətbuatına istinadən yaydığı xəbərə görə, mövsümün sonunda müqaviləsi başa çatacaq 64 yaşlı mütəxəssis klubun vitse-prezidenti Ahmet Nur Çebi ilə görüşüb və daha bir il komandanı çalışdırmağa razılıq verib. Görüşün ardından jurnalistlərin suallarını cavablandıran vitse-prezident, Ş.Günəşin komandada qalacağını əminliklə bildirib. Qeyd edək ki, Türkiyə millisinin sabiq baş məşqçisi 2015-ci ildən İstanbul klubunu çalışdırır.

"Real Madrid" İsko ilə bu yay yeni müqavilə imzalayacaq

"Real Madrid" futbolçusu İsko ilə bu yay yeni müqavilə imzalayacaq. AZƏRTAC xəbər verir ki, bununla bağlı 25 yaşlı oyunçunun agenti Pako Alarkonla "Real Madrid" nümayəndələri arasında ilkin danışıqlar olub. İsko ilə 5 illik yeni müqavilə imzalamaq barədə razılıq əldə olunub. İspaniyalı yarımmüdafiəçinin yeni müqavilə ilə illik maaşının iki dəfə artacağı gözlənilir. Bu isə o deməkdir ki, İsko ilinə təxminən 6 milyon avro qazanacaq. Qeyd edək ki, İsko cari mövsüm La Liqada 26 oyunda 9 qol vurub, 5 məhsuldar ötürmə edib.

David De Xea "Mançester Yunayted"i tərk edir?

"Mançester Yunayted" in qapıçısı David De Xea karyerasını İspaniyada davam etdirməyə hazırlaşır. Apasport.az saytının Britaniya mətbuatına istinadən məlumatına görə, ulduz futbolçu "Real"la anlaşılıb. "Kral klubu" əslində De Xeanı ötən yay heyətə cəlb etməyə çox yaxın idi. Əvəzində 29 milyon funt-sterlinq və Keylor Navası "Mançester Yunayted"ə verməyə razı olan madridlilər transfer və-rəqəsini vaxtında çatdırıb bilmədiyi üçün keçid reallaşmamışdı.

27 yaşlı qolkiperdən əl çəkməyən "Real" yenidən onun razılığını alıb. Vaxt itirmədən "qırmızı şeytanlar"la da danışığa başlayan ispanlar onları 60 milyon funt-sterlinqə razı sala bilib. De Xeanın mövsümün sonunda "Real"a keçidində artıq bir əngəl qalmayıb. Qeyd edək ki, David De Xea 2011-ci ildən "Mançester Yunayted" in qapısını qoruyur.